

1.7.2026

Sammanfattning av utkastet till den nationella restaureringsplanen

Innehållsförteckning

1	Introduktion	3
2	Bakgrund	3
2.1.	Ramvillkor som utarbetats av styrgruppen för restaureringsplanen	3
2.2.	Habitatdirektivet och fågeldirektivet	4
2.3.	Vatten- och havsförvaltning	4
2.4.	Beaktande av den biologiska mångfalden i övriga strategier och planer	4
2.5.	De i nuläget viktigaste programmen för att förbättra naturens tillstånd	6
3	Mål och riktlinjer för förbättring av naturens tillstånd	7
3.1	Artikel 4 Restaurering av land-, kust- och sötvattensekosystem	7
	Artikel 4 Undantag från livsmiljötyper	10
	Genomförande i Natura 2000-områden	10
	Livsmiljöer för arter	10
3.2	Artikel 5 Restaurering av marina ekosystem	11
3.3	Artikel 8 Restaurering av urbana ekosystem och artikel 14.4 Fastställande av urbana ekosystemområden	13
	Fastställande av urbana ekosystemområden	13
3.4	Artikel 9 Restaurering av den naturliga konnektiviteten hos vattendrag och de naturliga funktionerna hos tillhörande svämplan	14
3.5	Artikel 10 Restaurering av populationer av pollinatörer	14
3.6	Artikel 11 Restaurering av jordbruksekosystem	15
3.7	Artikel 12 Restaurering av skogsekosystem	15
3.8	Artikel 13 Plantering av ytterligare tre miljarder träd	16
3.9	Artikel 20 Övervakningskyldigheter	16
4	Åtgärder i syfte att uppnå målen i förordningen om restaurering	17
4.1	Åtgärder med särskild fokus på målen för livsmiljötyperna och arterna (artikel 4)	17
4.2	Åtgärder med särskild fokus på restaurering av marina och akvatiska ekosystem (artikel 5, artikel 4)	21
4.3	Åtgärder med särskild fokus på restaurering av urbana ekosystem (artikel 8)	23
4.4	Åtgärder med särskild fokus på restaurering av den naturliga konnektiviteten hos vattendrag (artikel 9)	24
4.5	Åtgärder med särskild fokus på restaurering av populationer av pollinatörer och jordbruksekosystem (artiklarna 10 och 11)	25
4.6	Åtgärder med särskild fokus på restaurering av skogsekosystem (artikel 12 och 4)	26
4.7	Översyn av lagstiftningsbehov	28

4.8	Åtgärder som krävs för att fylla kunskapsluckor och fullgöra övervakningsskyldigheter	30
5	Kostnader för åtgärder, nödvändiga anslag och åtgärder för att utvidga finansieringsbasen	33
5.1	Åtgärder som stöder breddandet av finansieringsbasen	39
6	Genomförande och flexibel tillämpning av icke-försämringskyldigheten	40
7	Beredningsprocessen för den nationella restaureringsplanen	42
8	Hörande och remissbehandling	43
9	Restaureringsplanens konsekvenser	44
9.1	Miljökonsekvenser (sammanfattning av SMB-bedömningen)	44
9.2	Ekonomiska konsekvenser	44
9.3	Konsekvenser för myndigheterna	45
9.4	Övriga samhällseliga konsekvenser	46
10	Övervakning och rapportering av restaureringsplanen till Europeiska kommissionen	47
11	Uppdatering av restaureringsplanen	47
12	Godkännande av restaureringsplanen samt ändringssökande	48

1 Introduktion

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1991 om restaurering av natur offentliggjordes den 29 juli 2024 och trädde i kraft den 18 augusti 2024. EU:s förordning om restaurering av natur genomför EU:s strategi för biodiversitet och den syftar till att stoppa förlusten av biologisk mångfald.

För genomförandet av förordningen upprättar medlemsstaterna nationella restaureringsplaner och genomför behövliga preliminära utredningar och konsekvensbedömningar för att fastställa de restaureringsåtgärder som behövs för att uppnå restaureringsmålen i artikel 4–13 i förordningen samt för att främja uppnåendet av unionens allmänna mål med hänsyn till de senaste vetenskapliga rönen. Restaureringsplanen ska identifiera synergier med bland annat begränsningen av och anpassningen till klimatförändringar samt med verkställigheten av befintliga relaterade lagar. I planen ska också identifieras incitament som är motstridiga med tanke på målen för förordningen.

Medlemsstaterna ska lämna in ett utkast till nationell restaureringsplan till kommissionen två år efter förordningens ikraftträdande, det vill säga den 1 september 2026. Planen lämnas till kommissionen på en för detta ändamål avsedd blankett i enlighet med genomförandeförordning 2025/912. Kommissionen ska utvärdera utkastet till nationell restaureringsplan inom sex månader från mottagandet av utkastet. Kommissionen gör denna bedömning i nära samarbete med medlemsstaten. Medlemsstaten ska beakta kommissionens eventuella synpunkter i sin slutliga nationella restaureringsplan. Medlemsstaten ska färdigställa, offentliggöra och lämna in sina nationella restaureringsplaner till kommissionen inom sex månader från mottagandet av kommissionens synpunkter.

2 Bakgrund

2.1. Ramvillkor som utarbetats av styrgruppen för restaureringsplanen

Styrgruppen för projektet för utarbetande av restaureringsplanen, där alla regeringspartier var representerade, fastställde i början av arbetet ramvillkoren för utarbetandet av restaureringsplanen. Ramvillkoren betonar kostnadseffektiva och rättvisa åtgärder med flerdubbel verkan med vilka man samtidigt kan stärka den biologiska mångfalden, stödja näringarnas verksamhetsförutsättningar och trygga medborgarnas grundläggande rättigheter. Frivilliga metoder är en central del av urvalet av metoder. Den flexibilitet som erbjuds i EU-förordningen utnyttjas på det sätt som bäst gynnar Finland. I det inledande skedet av genomförandet prioriteras åtgärderna i särskilt skyddade områden och på statens mark, och i dessa samordnas restaureringsmål, försörjningsberedskap, livsmedelsproduktion, ekonomiska konsekvenser och företagens konkurrenskraft. Vid fastställandet av den gynnsamma referensarealen (FRA) för varje livsmiljötyp väljs som referensvärde i regel livsmiljötypernas arealer år 1995. Temagrupperna får i fråga om varje livsmiljötyp föreslå ett annat referensvärde för styrgruppen för godkännande. Tolkningen av definitionerna av de vidsträckta/mest betydande skogliga livsmiljötyperna enligt direktivet granskas och förtydligas utanför Naturanätverket utifrån EU:s ursprungliga definitioner. I finansieringen av planen betonas kostnadseffektivitet, aktivt utnyttjande av EU-finansiering och mångsidiga finansieringslösningar. Genomförandet anpassas till riksdagens årliga budgetbeslut och de tillgängliga resurserna.

2.2. Habitatdirektivet och fågeldirektivet

Habitatdirektivet (92/43/EEG) och fågeldirektivet (2009/147/EG) är Europeiska unionens viktigaste bestämmelser om naturskydd. Habitatdirektivet omfattar den vilda faunan, floran och livsmiljötyper. Habitatdirektivet förpliktigar EU:s medlemsstater att skydda de livsmiljötyper och arter som anges i bilagorna I, II, IV och V till direktivet och som unionen anser vara viktiga. Fågeldirektivet behandlar skyddet av samtliga vilda fågelarter i medlemsstaterna.

I Finland verkställs direktiven genom naturvårdslagen (9/2023) med undantag för de djurarter som avses i 5 § i jaktlagen (615/1993). Habitatdirektivet och fågeldirektivet förutsätter att både arter och deras livsmiljöer skyddas på en nivå som gör det möjligt att bibehålla eller uppnå en gynnsam bevarandestatus när det gäller förekomsten av arters populationer och livsmiljötyper. Förordningen om restaurering effektiviserar genomförandet av dessa direktiv genom att fastställa tidsfrister för att förbättra tillståndet för livsmiljötyperna och livsmiljöerna för arter.

2.3. Vatten- och havsförvaltning

EU:s ramdirektiv för vatten och ramdirektiv om en marin strategi har genomförts nationellt genom lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen (1299/2004). Målet med vatten- och havsförvaltningen är att vattnen och haven ska vara i gott tillstånd. Vattnens tillstånd får heller inte försämrats. Planerna för vatten- och havsförvaltning uppdateras vart sjätte år. Nu pågår den tredje vattenförvaltningsperioden och den andra havsförvaltningsperioden 2022–2027. För närvarande bereds planer för vatten- och havsförvaltning för åren 2028–2033 och statsrådet har för avsikt att fatta beslut om dessa i december 2027.

Planerna för vatten- och havsförvaltning och åtgärderna i dem innehåller centrala åtgärder för att uppnå målen för restaurering av livsmiljötyperna och dessa mål kan inte uppnås utan ett effektivt verkställande av planerna för vatten- och havsförvaltning.

Åtgärderna i fråga om livsmiljötyper i inlandsvatten-, kust- och havsområden samt åtgärderna för att uppnå målen för såväl vatten- och havsvård som målen i förordningen om restaurering ingår i första hand i planerna för vatten- och havsförvaltning. I den nationella restaureringsplanen ingår även åtgärder som kompletterar planerna för vatten- och havsförvaltning och som behövs för att uppnå målen i förordningen om restaurering. Sådana åtgärder gäller särskilt livsmiljötyperna i småvatten (små sjöar och tjärnar, bäckar). Inom vattenvården definieras som vattenförekomster sjöar över 0,5 km² och alla vattendrag med ett över 100 km² avrinningsområde. Dessutom har en del, men inte alla, bäckar definierats som vattenförekomster, trots att de ingår i livsmiljötypen små åar och bäckar. Dessutom kan det med tanke på artskyddet särskilt i insjöarna bli nödvändigt att föreslå åtgärder som inte ingår i planerna för vatten- och havsförvaltning. Helheten i anslutning till artikel 9 i förordningen om restaurering, som behandlar avlägsnande av hinder som förlorat sitt användningsändamål, ingår i restaureringsplanen och den kompletterar vattenvårdens åtgärder för att underlätta fiskarnas vandring.

2.4. Beaktande av den biologiska mångfalden i övriga strategier och planer

I **Nationella planen för anpassning till klimatförändringar (NAP2030)** identifieras den biologiska mångfalden som mycket sårbar för klimatförändringarnas effekter och som en central grund för

anpassningsförmågan. Det anses vara nödvändigt att trygga den biologiska mångfalden, eftersom en utarmad biologisk mångfald i sin tur försämrar naturens egen förmåga att anpassa sig till effekterna av klimatförändringarna. Målet för biologisk mångfald (Delmål 11: "Anpassningen till klimatförändringarna och åtgärderna för att stoppa förlusten av biologisk mångfald är sådana att de senast 2030 stöder varandra") genomförs med en åtgärd som innebär att utveckla och förvalta nätverket av skyddade områden, restaurera livsmiljöer som inte är i gott tillstånd, beakta effekterna av klimatförändringarna vid åtgärder för att skydda arter och livsmiljötyper, stärka den systematiska och långsiktiga uppföljningen och förbättra den politiska samstämmigheten inom förvaltningsområdena för att främja mångfaldsmålen. I målet för anpassningsplanen främjas dessutom tillämpningen av naturbaserade lösningar som samtidigt förbättrar hanteringen av klimatrisker och den biologiska mångfalden.

I **Nationella skogsstrategin 2035 (NSS2035)** ingår tryggnad av den biologiska mångfalden på ett centralt sätt i den hållbara användningen av skogarna och den långsiktiga utvecklingen av skogsbranschen. Ett centralt mål i strategin är att stärka skogarnas livskraft, mångfald och anpassningsförmåga. Ytterligare mål är att vända på utvecklingen av mångfalden i ekonomiskogar så att den återhämtar sig, stärka skogarnas klimathållbarhet och hantera skaderisker samt hantera de miljörisker som skogsbruket orsakar. De åtgärder i strategin som främjar naturens mångfald fokuserar särskilt på att göra naturvården i ekonomiskogar mer effektiv. I åtgärderna ingår bland annat att öka antalet röträd och naturvårdsträd, främja blandbestånd, skapa anvisningar och incitament för naturvårdande skötsel samt stärka skogarnas strukturella mångfald.

Åtgärderna inom den **gemensamma jordbrukspolitiken** som tas upp i den nya nationella och regionala partnerskapsplanen (2028–2034) planeras så att de främjar stödet av hållbar livsmedelsproduktion, stärker försörjningsberedskapen och förbättrar landsbygdsområdenas dragningskraft och levnadsstandard. Åtgärderna inom den gemensamma jordbrukspolitiken kan stödja målen i restaureringsplanen, men restaureringsplanen definierar inte innehållet i åtgärderna inom den gemensamma jordbrukspolitiken.

Inom de områden där det kan identifieras gemensamma mål i förordningen för restaurering och i den nationella och regionala partnerskapsplanen kan planerna för att främja dessa mål beskrivas i samband med restaureringsplanen. De mål i restaureringsplanen som identifieras som gemensamma granskas i samband med planeringen av dels åtgärderna för att uppnå målen i den gemensamma jordbrukspolitiken, dels planeringen av övriga åtgärder i den nationella och regionala partnerskapsplanen eller planeringen av nationella åtgärder.

Åtgärderna inom den gemensamma jordbrukspolitiken har många potentiella synergieffekter med bland annat skyddet och restaureringen av livsmiljötyper och livsmiljöer för arter, skyddet av pollinatörer samt förbättringen av vattens och havets tillstånd. Genom att utnyttja de inbördes synergier stärks kostnadseffektiviteten och kostnadsnyttoeffekten vid genomförandet av restaureringsplanen.

Målet för **Finlands CAP-plan (2023–2027)** är en aktiv livsmedelsproduktion, miljö- och klimatsmart jordbruk samt en mångsidig landsbygd som förnyar sig. Till miljömålen hör bevarande och främjande av den biologiska och den genetiska mångfalden (Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 2021/2115, specifikt mål i artikel 6). Syftet med åtgärderna i CAP-planen är att förbättra vattens och havets tillstånd, bevara den biologiska mångfalden på åkrar, bevara ursprungsraser och indigena växtarter, främja en högklassig skötsel av vårdbiotoper och naturbetesmark samt att bevara och vårda landsbygdslandskap. Kraven på god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden och de föreskrivna verksamhetskraven är villkor för att erhålla stöd

som helt eller delvis finansieras av EU. Många åtgärder i CAP-planen främjar också indirekt målen för den biologiska mångfalden.

I den **nationella livsmedelsstrategin 2040** är trygghet av den biologiska mångfalden en central del av livsmedelssystemets hållbarhet och långsiktiga utveckling. En av strategins fyra strategiska målsättningar är naturens bärkraft och ett centralt mål för att stärka denna är att öka den biologiska mångfalden i jordbruks- och naturmiljöerna och förbättra ekosystemens tillstånd. Målen för att främja mångfald gäller särskilt jordbruksmiljön och de sträcker sig därigenom till hela livsmedelssystemet. De centrala mål i strategin som förbättrar naturens tillstånd fokuserar på att bland annat i fråga om odlingsmetoderna förändra produktionssätt, effektivisera återvinningen av näringsämnen, förbättra jordmånens tillstånd samt minska koldioxidutsläppen från aktörerna i livsmedelssystemet. Den biologiska mångfalden är också starkt sammankopplad med de övriga målen för livsmedelssystemet, såsom försörjningsberedskapen. Syftet med de sammantagna effekterna av dessa mål är att stärka livsmedelssystemets ekologiska hållbarhet och resiliens. Trygghet av naturens bärkraft är en förutsättning för såväl livsmedelstryggheten som för den långsiktiga försörjningsberedskapen.

2.5. De i nuläget viktigaste programmen för att förbättra naturens tillstånd

Målet med livsmiljöprogrammet Helmi är att förbättra livsmiljöer som inte är i gott tillstånd och skydda myrar med åtgärder som bygger på markägarnas frivillighet. Genomförandet av programmet Helmi grundar sig på statsrådets principbeslut i vilken det satts upp mål för 40 åtgärder fram till år 2030. Några av de viktigaste åtgärderna i programmet är att på frivillig basis skydda och restaurera myrar, restaurera och vårda skogliga livsmiljöer, istandsätta och vårda vårdbiotoper, värdefulla fågelvatten samt småvatten och strandmiljöer, bygga våtmarker utanför skyddade områden, utvidga nätverket av fåglars rastområden på hösten och utrota de främmande rovdjuren mink och mårhund genom fångst och avlivning.

Målet med programmet METSO är att förbättra tillståndet och skyddsnivån för skogliga livsmiljötyper och skogsarter. Statsrådet fattade den 16 april 2026 ett principbeslut om ett frivilligt åtgärdsprogram för den biologiska mångfalden i skogarna (METSO) 2026–2040. Genom programmet fortsätter markägarnas skydd av skogarna på frivillig basis. Programmet genomför de mål som ställts upp i EU-förordningen om restaurering av natur för 2030 och 2040 i fråga om skyddet av den biologiska mångfalden i skogarna i hela landet. Programmet METSO stöder andra åtgärder som syftar till att vända den negativa utvecklingen av skogliga livsmiljöer och arter till en positiv utvecklingstrend fram till 2030. Målet med programmet Nousu är att stärka hotade vandringsfiskbestånd genom att återställa deras naturliga livscykel. Åtgärderna baserar sig på frivillighet och de fokuserar på att avlägsna vandringshinder i strömmande vatten antingen genom att riva hinder eller genom att bygga olika omlöp. Programmet erbjuder statlig hävstångsfinansiering och experthjälp för projekt som har ett starkt engagemang av regionala aktörer och där man får partners med en betydande självfinansieringsandel. Från och med 2020 har man med stöd av programmet Nousu också avlägsnat sådana artificiella hinder som avses i artikel 9 i förordningen om restaurering.

Syftet med programmet Ahti är att främja åtgärder för att förbättra vattnens och havets tillstånd. Programmet Ahti stöder och främjar i synnerhet hanteringen av diffus belastning, såsom återvinning av näringsämnen, användning av jordförbättringsmedel inom jordbruket, restaurering av vattendrag och avrinningsområden samt hantering av stadsvatten. Programmet Skärgårdshavet ingår i programmet Ahti.

3 Mål och riktlinjer för förbättring av naturens tillstånd

3.1 Artikel 4 Restaurering av land-, kust- och sötvattensekosystem

Artikel 4 ålägger medlemsstaterna att genomföra restaureringsåtgärder för att förbättra tillståndet hos de livsmiljötyper som anges i bilaga I, det vill säga livsmiljötyperna i habitatdirektivet. Det finns sammanlagt 68 livsmiljötyper och de indelas i sex grupper av livsmiljötyper i enlighet med bilaga I till förordningen om restaurering. Livsmiljötypernas totala areal uppgår till 103 556 km². Senast 2030 ska restaureringsåtgärder genomföras för 30 procent av den totala arealen av livsmiljöer som inte är i gott tillstånd, uppskattningsvis 3 531 909 hektar (35 319 km²) (livsmiljötyper västlig taiga och barrskogar ingår inte i dessa siffror) Restaureringsåtgärderna ska senast 2040 täcka minst 60 procent och senast 2050 minst 90 procent av arealen av varje grupp av livsmiljötyper som inte är i gott tillstånd.

Artikel 4 ålägger medlemsstaterna att genomföra de restaureringsåtgärder som är nödvändiga för att återetablera de livsmiljötyper som anges i bilaga I i syfte att uppnå den gynnsamma referensarealen för dessa livsmiljötyper. Återetableringen genomförs i områden där dessa livsmiljötyper inte förekommer. Dessa åtgärder ska senast 2030 genomföras i områden som motsvarar minst 30 procent av den ytterligare yta som behövs för att uppnå den gynnsamma referensarealen för varje grupp av livsmiljötyper. Senast 2040 ska åtgärderna genomföras på en areal som motsvarar minst 60 procent och senast 2050 på 100 procent av den ytterligare areal som behövs. Det finns sammanlagt 23 (livsmiljötyper västlig taiga och barrskogar ingår inte i dessa siffror) livsmiljötyper vars areal behöver återetableras och de förekommer i alla grupper av livsmiljötyper med undantag för livsmiljötyperna stäpper, hedar och buskmarker. Totalmålet för den areal som ska återetableras senast 2050 är 39 442 hektar (394 km²).

Utöver skyldigheten att restaurera och återetablera livsmiljötyper är medlemsstaterna enligt artikel 4 i förordningen skyldiga att fylla kunskapsluckor i fråga om livsmiljötypernas tillstånd. Enligt artikel 4.9 ska medlemsstaterna säkerställa att tillståndet för de livsmiljötyper som anges i bilaga I senast 2030 är känt för minst 90 procent av deras totala areal och senast 2040 för hela arealen. Enligt preliminära uppskattningar är det i Finland möjligt att uppnå målet på 90 procent senast 2030, och man strävar efter att senast 2040 fylla alla kunskapsluckor i enlighet med förordningen. Åtgärderna för att fylla kunskapsluckor om livsmiljötyper beskrivs i kapitel 4.

I tabell 1 anges målet för den totala arealen för varje grupp av livsmiljötyper enligt bilaga I, målet för återetablering av arealen, areal som inte är i gott tillstånd och målarealerna för restaurering senast 2030 och 2050. Dessutom föreslås en areal för en grupp av livsmiljötyper i okänt tillstånd, vars tillstånd ska undersökas. Målet i fråga om den totala arealen omfattar den nuvarande arealen för gruppen av livsmiljötyper samt målet för den ytterligare areal som ska återetableras. Målen för den totala arealen av grupper av livsmiljötyper har fastställts vid beredningen av restaureringsplanen och vissa grupper av livsmiljötyper skiljer sig från de gynnsamma referensområden som fastställts i den bedömning av skyddsnivån som avses i habitatdirektivet. Detta beror bland annat på ett bättre kunskapsunderlag. Detsamma gäller också de arealer för grupper av livsmiljötyper som inte är i gott tillstånd eller för vilka tillståndet är okänt.

Av grupperna av livsmiljötyper har det för gruppen stäpper, hedar och buskmarker inte fastställts något restaureringsmål för 2030. För denna grupp av livsmiljötyper (inklusive boreala hedar och videsnår) inleds övergripande åtgärder, vars bindning till arealmålen utreds i senare uppdateringar av restaureringsplanen.

När det gäller de fyra vanligaste livsmiljötyperna myrar (aapamyrrar, boreala högmossar, skogbevuxna myrrar samt öppna svagt välvda mossar, fattigkärr, intermediära kärr och gungflyn) föreslår Finland som restaureringsmål för 2050 endast cirka 30 procent i stället för 90 procent enligt förordningen om restaurering. I fråga om andra myr- och våtmarkstyper iakttas det mål som anges i förordningen. Det kompletterande restaureringsmålet för livsmiljötyperna myrrar för åren 2027–2050 är således sammanlagt cirka 700 000 ha (7 000 km²). Ett ytterligare mål för åren 2027–2030 är på motsvarande sätt 167 000 ha (1 670 km²).

Motiveringen till valet av ett mål som är mindre än kravet i förordningen är att de begränsade resurserna inte ens på lång sikt räcker till för en fullständig restaurering av alla vidsträckta områden med livsmiljötyperna myrrar och att kostnaderna samtidigt skulle vara oskäliga i förhållande till den nytta för mångfalden som uppnås. Med tanke på tryggheten av den biologiska mångfalden är det viktigare att restaureringsåtgärderna och resurserna fördelas jämnare på alla grupper av livsmiljötyper än på endast fyra mycket vidsträckta livsmiljötyper myrrar. En korrekt riktad restaurering av myrarealen som är betydligt mindre än målet i förordningen bedöms vara tillräcklig för att livsmiljötyperna myrrar ska ha ett gott tillstånd senast 2050. Det finns dock skäl att ompröva målet för restaurering av livsmiljötyperna myrrar och vid behov höja målet i restaureringsplanen i samband med en uppdatering efter 2030.

Att uppnå de mål som är viktiga för Finland förutsätter förhandlingar med kommissionen, bland annat om användningen av nationella flexibiliteter, arealer och tolkningar samt om finansieringen av frivilligt skydd. Arealer som gäller livsmiljötyper i skogar anges därför ännu inte i denna utkastversion.

I den första restaureringsplanen föreslås en strategisk översikt av livsmiljötypernas målarealer fram till 2040 och 2050. Åtgärdsbehoven och arealerna för restaurering och återetablering av livsmiljötyper ska omvärderas och uppdateras i nästa restaureringsplan som ska utarbetas senast 2032 efter att kunskapsunderlaget har preciserats. I denna plan anges inte heller restaureringsmål för arealer i icke-gott tillstånd för livsmiljötyper i gott tillstånd, utan åtgärderna för livsmiljötyper som inte är i gott tillstånd prioriteras. Även till dessa mål kan man återkomma i senare uppdateringar av restaureringsplanen.

Tabell 1. Areal enligt grupp av livsmiljötyper. Preliminär utkast

Grupp av livsmiljötyper	Mål för total areal, km ²	Mål för restaurerad areal, km ²	Mål för restaurerad areal senast 2030, km ²	Areal i okänt tillstånd, km ²	Areal i som inte är i gott tillstånd, km ²	Restaureringsmål (senast 2030), km ²	Restaureringsmål (senast 2050), km ²
Våtmarker*	49 056	179	54	4 931	23 552	3 307	8 610
Vattendrag, sjöar, alluviala och strandnära livsmiljöer	34 493	2,7	0,8	5 653	4 463	3 527	3 626
Gräsmarker och andra betespräglade livsmiljöer	597	209	35	27,4	19,4	7,7	17,4
Skogar**							
Stäpper, hedar och buskmarker	5 594	0	0	0	1 220	0	1 098
Klippor och dyner	3 749	3,3	1	5	1 571	1 233	1 414
Totalt	93 489	394	91	10 616	30 825	8 075	14 765

* I gruppen våtmarker ingår livsmiljötyperna myrar och tre kustnära livsmiljötyper. ** Arealer som gäller livsmiljötyper i skogar anges inte i denna utkastversion.

Artikel 4 Undantag från livsmiljötyper

Undantaget i artikel 4.5 ger flexibilitet när det gäller återetablering av livsmiljötypernas areal. Medlemsstaterna kan konstatera att det inte är möjligt att genomföra restaureringsåtgärder på hela den behövliga ytterligare arealen och uppnå den gynnsamma referensarealen senast 2050. Finland tillämpar flexibiliteten i undantaget för alla de livsmiljötyper som har en areal som ska återetableras, det vill säga som målnivå fastställs 90 procent av den behövliga ytterligare tilläggsareal som ska återetableras. Undantaget omfattar sammanlagt 23 livsmiljötyper. Målet med att återetablera arealen preciseras separat för varje livsmiljötyp i nästa restaureringsplan.

Undantaget i artikel 4.2 gäller mycket vanliga och utbredda livsmiljötyper. Tillämpningen av undantaget gör det möjligt att fastställa ett lägre procentmål för restaurering av en areal som inte har gott tillstånd för en mycket vanlig och utbredd livsmiljötyp. Finland tillämpar undantaget och sätter 80 procent som mål, vilket minskar den kalkylerade areal som ska omfattas av restaureringsåtgärderna med tre livsmiljötyper: oligotrofa mineralfattiga sjöar i slättområden (3110), dystrofa sjöar och småvatten (3160) och skogbevuxen myr (91D0). I fråga om skogbevuxen myr har totalmålet på nationell nivå fastställts till 30 procent (se ovan).

Genomförande i Natura 2000-områden

Enligt artikel 4.1 får medlemsstaterna vid behov prioritera restaureringsåtgärder i Natura 2000-områden fram till 2030. Den vanligaste gruppen av livsmiljötyper är myrar. I Naturanätverket finns det uppskattningsvis cirka 65 000 ha (650 km²) livsmiljötyper som inte är i gott tillstånd och som ännu inte är föremål för direkta restaureringsåtgärder. Största delen av livsmiljötyperna dyner finns i Naturaområden, och även restaureringen av gräsmarker och andra betespräglade livsmiljöer prioriteras i det inledande skedet av genomförandet i Naturaområden och andra skyddade områden. I fråga om insjöarnas livsmiljötyper är dock möjligheterna att vidta åtgärder i Naturaområden senast 2030 mycket begränsade, eftersom i synnerhet vattendrag normalt inte har inkluderats i någon större utsträckning i skyddade områden. Genomförandet inom enbart Naturaområden och andra skyddade områden räcker inte i sig för att senast 2030 uppnå restaureringsmålet enligt artikel 4.1 och antalet åtgärder måste ökas också utanför skyddade områden.

Livsmiljöer för arter

Artikel 4 förpliktar medlemsländerna att vidta restaureringsåtgärder för att säkerställa tillräcklig kvalitet hos och kvantitet av livsmiljöer för arter. Utöver åtgärderna i fråga om livsmiljötyperna i bilaga I måste åtgärder också vidtas för att förbättra tillståndet för livsmiljöerna för arter. Vid bedömningen av behovet av restaurering ska man utnyttja information om hur åtgärderna i fråga om livsmiljötyperna riktas för att kunna bedöma behovet av ytterligare åtgärder kring arternas livsmiljöer. För restaurering av arternas livsmiljöer anges därför inga referensarealer för restaurering i den första restaureringsplanen, utan kunskapsunderlaget kompletteras till tillräcklig nivå. För vissa enskilda artgrupper föreslås dock redan nu sådana riktade åtgärder som klart kompletterar åtgärderna i fråga om livsmiljötyperna. Ytterligare åtgärder är till exempel restaureringen av värdefulla fågelvatten och anläggande av våtmarker för fåglar inom ramen för programmen Helmi och Sotka

samt den därtill hörande bekämpningen av främmande arter. Likaså genomförs skyddsplaner för vissa arter, såsom saimenvikaren, som innehåller specifika vård- och istandsättningsåtgärder för dessa.

3.2 Artikel 5 Restaurering av marina ekosystem

Artikel 5 ålägger medlemsstaterna att genomföra restaureringsåtgärder för att förbättra tillståndet för livsmiljötyperna i bilaga II till förordningen, det vill säga marina livsmiljötyper. Senast 2030 ska restaureringsåtgärderna täcka 30 procent av arealen för livsmiljötyper som inte är i gott tillstånd. I Östersjön finns följande livsmiljötyper enligt förordningen: sjögräsbäddar, makroalgskogor, skaldjursbäddar samt bäddar av svampdjur, koraller och korallalger.

Senast 2040 ska restaureringsåtgärderna täcka 60 procent och senast 2050 90 procent av den areal som inte är i gott tillstånd. Det är inte möjligt att exakt bedöma effekten av minskad näringsbelastning per livsmiljötyp i form av arealer under olika decennier.

Tabell 2. Nuvarande areal och areal som ska restaureras (enligt grupp av livsmiljötyper) angett i km².
Resultaten grundar sig på information som samlats in från havsområdet och på art- och livsmiljömodellering.
GRA = gynnsam referensareal

Grupp av livsmiljötyper	Mål för total areal, km ²	Mål för restaurerad areal, km ²	Mål för restaurerad areal senast 2030, km ²	Areal i okänt tillstånd, km ²	Areal som inte är gott tillstånd, km ²	Restaurering små (senast 2030), km ²	Restaurering små (senast 2050), km ²
Grupp 1: Sjögräsbäddar	1 086	405	121	0	594	178	594
Grupp 2: Makroalgskogar	2 466	1 451	435	0	659	198	659
Grupp 3: Skaldjursbäddar	2 987	973	292	0	1 109	333	1 109
Grupp 5: Bäddar av svampdjur, koraller och korallalger	106	0	0, GRA är mindre än den nuvarande arealen	0	0	0, GRA är mindre än den nuvarande arealen	0
Totalt Grupperna 1-5	6 645	2 829	848	0	2 362	709	2 362
Grupp 7: Mjuka sediment (inte djupare än 1 000 meters djup)	74 721	0	0	0	13 370	886	1 342

För att restaurera livsmiljötyperna i Östersjön är det viktigt att minska näringsbelastningen i Östersjöns avrinningsområde. Livsmiljötyperna lider särskilt av de indirekta effekterna av övergödning (grumling och försämrat siktdjup, ökad sedimentering och påväxtalger, syrefria bottenar) och i takt med att övergödningsläget blir bättre förbättras också livsmiljötypernas tillstånd. Grumligt vatten begränsar särskilt makroalgskogars förekomstdjup, vilket har en betydande inverkan på den areal som de täcker. Åtgärder som riktar sig mot

havsbotten (t.ex. byggande) har lokala negativa effekter på livsmiljötyperna. Även direkta restaureringsåtgärder, såsom återplanteringar eller istandsättning av livsmiljöer, kan utföras i områden där vattenkvaliteten möjliggör livskraftiga livsmiljötyper. Effekterna av klimatförändringarna, såsom allvarliga värmeböljor, kan dock utmana den positiva utvecklingen hos marina livsmiljötyper.

3.3 Artikel 8 Restaurering av urbana ekosystem och artikel 14.4 Fastställande av urbana ekosystemområden

Enligt artikel 8.1 ska medlemsstaterna senast vid utgången av 2030 säkerställa att det inte sker någon nettoförlust av den sammanlagda nationella arealen urbana grönytor och urban trädkröntäckning i de urbana ekosystemområden jämfört med 2024. Från dessa sammanlagda nationella arealer får medlemsstaterna dock undanta de urbana ekosystemområden där andelen urbana grönytor i tätbefolkade centrum och tätbefolkade kluster överstiger 45 procent och andelen urban trädkröntäckning överstiger 10 procent. Detta mål tillämpas inte i de finländska kommunerna, eftersom gränsvärdena överstigs i alla de kommuner som hör till artikelns tillämpningsområde.

Enligt artikel 8.2 och 8.3 ska medlemsstaterna ska från och med 2031 uppnå en ökande trend för den sammanlagda nationella arealen urbana grönytor i urbana ekosystemarealer och för urban trädkröntäckning i varje urbant ekosystemområde. Målnivåerna för detta, det vill säga de tillfredsställande nivåerna, fastställs efter att kommissionen har fastställt vägledande ramar för detta före utgången av 2028. Nivåerna av urbana grönytor och urban trädkröntäckning mäts vart sjätte år från och med 2031 fram till dess att tillfredsställande nivåer uppnåtts.

Fastställande av urbana ekosystemområden

I Finland hör 67 kommuner till tillämpningsområdet för artikel 8, varav 66 i Finland utom Åland. Huruvida en kommun hör till tillämpningsområdet bestäms på basis av befolkningstätheten enligt 1 km² kartrutor. Utvecklingen av antalet urbana grönytor och trädkröntäckning följs upp i dessa kommuners urbana ekosystemområden som kan avgränsas på flera sätt: I sin minsta form bildar ett tätbefolkat område i kommunen, det vill säga tätbefolkade centrum och kluster (Urban Centers and Clusters, UCC) ett urbant ekosystemområde. Till de urbana ekosystemområden kan förutom tätbefolkade centrum och kluster läggas stadsnära områden, alltså delar av städer som gränsar till tätbefolkade centrum eller tätbefolkade kluster. Ett stadsekosystemområde kan också vara en hel kommun eller ett sammanslaget urbant ekosystemområde som omfattar flera kommuners områden.

I fråga om urbana miljöer har det slagits fast att de möjliga sätten för avgränsning av urbana ekosystemområden i Finland är tätbefolkade centrum och kluster (UCC) eller tätbefolkade centrum och kluster kompletterade med ett lokalt lämpligt stadsnära område (UCC+stadsnära område). Möjliga närområden definieras med hjälp av 1 km² kartrutor.

För avgränsningen av urbana ekosystemområden har kommunerna getts möjlighet att lämna kommentarer vid två tillfällen. Avgränsningsförslag lämnades in av 62 kommuner. De urbana ekosystemområdena avgränsades i princip enligt kommunernas förslag, men för vissa kommuners del var man tvungen att göra tekniska justeringar. Om kommunen inte lämnade in ett avgränsningsförslag, definierades UCC-området som urbant ekosystemområde.

Avgränsningarna av de urbana ekosystemområdena är följande kommunvis.

- Tätbefolkade centrum och kluster, det vill säga UCC-områden: Esbo, Grankulla, Heinola, Högfors, Jakobstad, Jyväskylä, Kuusamo, Lappo, Lieksa, Raumo, Rovaniemi, Tammerfors, Tusby, Uleåborg, Valkeakoski, Ylivieska
- UCC-område och stadsnära område: Birkala, Björneborg, Borgå, Brahestad, Forssa, Fredrikshamn, Hangö, Helsingfors, Hyvinge, Idensalmi, Imatra, Joensuu, Kajana, Kangasala, Kankaanpää, Karleby, Kemi, Kempele, Kervo, Kotka, Kouvola, Kuopio, Kyrkslätt, Lahtis, Lempäälä, Lojo, Muurame, Nokia, Nurmijärvi, Nyslott, Nystad, Nådendal, Pemark, Raseborg, Reso, Riihimäki, S:t Karins, S:t Michel, Salo, Seinäjoki, Tavastehus, Torneå, Träskända, Ulvsby, Vanda, Varkaus, Vasa, Villmanstrand, Ylöjärvi och Åbo.

När urbana ekosystemområden, utöver tätortsliknande UCC-områden, omfattar delar av deras stadsnära områden, utgör de tillagda områdena till exempel framtida tillväxtriktningar med tillväxtpotential för urbana grönytor och trädkrontäckning eller tillväxtriktningar för täta samhällsstrukturer. De urbana ekosystemområdenas avgränsningar beskrivs i bilaga 3.

3.4 Artikel 9 Restaurering av den naturliga konnektiviteten hos vattendrag och de naturliga funktionerna hos tillhörande svämplan

Artikel 9 förpliktar medlemsstaterna att göra en inventering av artificiella hinder för konnektivitet i ytvatten och göra en plan för att avlägsna de obsoleta hinder som inte längre behövs för produktion av förnybar energi, inlandssjöfart, vattenförsörjning, översvämningsskydd, eller annan användning. Syftet med artikeln är att restaurera minst 25 000 km vattendrag till fritt strömmande vattendrag i EU-området senast 2030 samt att stärka restaureringsmålen i artikel 4.

I Finland finns det cirka 168 000 km strömmande vattendrag. Av dem är 21 000 km vattendrag med ett avrinningsområde på över 100 km² och 52 000 km med ett avrinningsområde på över 10 km² eller i övrigt strömmande vattendrag som är betydelsefulla med tanke på vattenförvaltning. Av dessa sammanlagt 73 000 kilometer vattendrag beräknas 30 984 km ha varit fritt strömmande år 2020. Dessutom finns det cirka 95 000 km mindre strömmande vattendrag som inte omfattas av planerna för vattenförvaltning.

I EU:s plan för restaurering anger Finland alla hinder som ska avlägsnas (totalt 157 st) med exakta lägesangivelser. Alla andra kartlagda artificiella hinder anges däremot endast som polygoner utan exakt läge.

3.5 Artikel 10 Restaurering av populationer av pollinatörer

Artikel 10 ålägger medlemsstaterna att förbättra mångfalden av pollinatörer och vända minskningen av populationer av pollinatörer senast 2030. Situationen i Finland avviker helt från situationen i södra och mellersta Europa. Trots att populationerna av pollinatörer har rasat i övriga Europa, har läget i Finland varit relativt stabilt sett på riksnivå. Utifrån mycket omfattande material som utarbetats av Finlands miljöcentral har

populationerna av pollinatörer minskat dramatiskt endast lokalt och många populationer av pollinatörarter har till och med gynnats, eftersom deras levnadsförhållanden i norr har blivit gynnsammare i och med klimatförändringarna. Skillnaden jämfört med övriga Europa förklaras bland annat med att jordbruksarealen är liten och att användningen av bekämpningsmedel därför är relativt liten i förhållande till hela landets areal.

3.6 Artikel 11 Restaurering av jordbruksekosystem

Enligt artikel 11 ska medlemsstaterna införa de restaureringsåtgärder som är nödvändiga för att förbättra den biologiska mångfalden i jordbruksekosystem med beaktande av klimatförändringarna, landsbygdsområdenas sociala och ekonomiska behov samt behovet av att säkerställa en hållbar jordbruksproduktion i unionen. Dessutom enligt artikeln ska medlemsstaterna vidta åtgärder för att återställa organiska jordar som används inom jordbruket och som består av dränerade torvmarker.

Medlemsstaterna ska uppnå en ökande trend i den biologiska mångfalden i jordbruksmiljöer och mäta trenden på grundval av indexet för jordbruksfåglar och minst två av de indikatorer som nämns nedan. Medlemsstaterna kan lämna bort en av följande tre mångfaldsindikatorer: a) index för gräsmarksfjärilar, b) lagret av organiskt kol i mineraljordar på åkermark eller c) andelen jordbruksareal med landskapselement som gynnar en hög biologisk mångfald.

Finland lämnar bort indikatorn "lagret av organiskt kol i mineraljordar på åkermark". Trots att odlingen i Finland i många avseenden har utvecklats i en riktning som binder kol, syns detta inte i resultaten. Orsakerna är att åkrarna i Finland för relativt kort tid sedan har omvandlats från skog till jordbruk. Därför försvinner det fortfarande kol från åkrarna, och dessutom gör klimatförändringarna det svårare att öka kolet i marken. Då har praktiskt taget inga åtgärder någon möjlighet att uppnå ett läge där kolbalansen skulle öka på riksnivå.

Torvåkrar som är i aktiv livsmedelsproduktion återväntas inte som huvudregel. Finlands definition av organiska jordar som används inom jordbruket och som består av dränerade torvmarker är följande: minst 40 cm tjock torvmark som får jordbruksstöd, baserat på resultaten av projektet Maatalousmaiden turvetieto MaaTu (Jordbruksmarkens torvdata) och använder referensåret 2023 för färdigställandet av torvmarken. Återväntning är möjlig på frivillig basis för jordbrukaren.

Målen för restaureringen av torvmark, inklusive återväntning, kan uppfyllas också på torvproduktionsområden och i fråga om vissa mål även på dränerad torvmark vid annan markanvändning än jordbruksanvändning och torvproduktion. Finland strävar efter att utnyttja den flexibilitet som förordningen möjliggör till den del detta är möjligt och ändamålsenligt ur ett helhetsperspektiv.

3.7 Artikel 12 Restaurering av skogsekosystem

Enligt artikel 12 ska medlemsländerna införa de restaureringsåtgärder som är nödvändiga för att förbättra den biologiska mångfalden i skogsekosystem. Medlemsstaterna ska uppnå en ökande trend i den biologiska mångfalden i skogsnaturen och mäta trenden på grundval av indexet för skogsfåglar och minst sex av de indikatorer som nämns nedan. Medlemsstaten kan utelämna en av följande indikatorer: a) stående död ved, b) liggande död ved, c) andelen skogar med olikåldrig struktur, d) skogskonnekktivitet, e) lagret av organiskt kol, f) andelen skogar som domineras av inhemska trädarter g) trädartblandning.

Finland utelämnar indikatorn "lagret av organiskt kol". Indikatorn beskriver lagret av organiskt kol i mineraljordar. Indikatorn anses inte lämpa sig så väl för mätning av biologisk mångfald i finländska förhållanden. Att visa en positiv trend kan vara utmanande eftersom det finns stora osäkerhetsfaktorer i indikatorns resultat. Den beräkningsmetod som avses i förordningen om restaurering är inte lämplig för finländska förhållanden, eftersom den inte innehåller det humusskikt där den största mängden organiskt kol finns. Den avviker också från till exempel rapporteringen i markdirektivet. I Finland finns det inte heller någon täckande upprepad markuppföljning som baserar sig på provtagning. Den stora variationen i lagret organiskt kol per växtplats och till och med inom skogsbeståndet försvårar fastställandet och uppföljningen av utgångsnivån.

3.8 Artikel 13 Plantering av ytterligare tre miljarder träd

Artikel 13 om plantering av tre miljarder nya träd är ett gemensamt mål för medlemsländerna som ska uppnås senast 2030. Till detta mål kan inte räknas träd som planteras i samband med förnyelse av skog. Enligt statsrådets uppfattning är målet i artikel 13 inte centralt med tanke på den biologiska mångfalden i Finland, varför Finland inte ställer upp ett numeriskt mål för plantering av nya träd utan konstaterar att Finland redan har uppnått en tillräcklig nivå i fråga om målet i artikel 13.

3.9 Artikel 20 Övervakningskyldigheter

Genomförandet av den nationella restaureringsplanen och dess konsekvenser för naturtillståndet ska övervakas i enlighet med artikel 20. Övervakningen ska grunda sig på elektroniska databaser och system för geografisk information och den ska i så stor utsträckning som möjligt utnyttja fjärranalys samt övervakningsutrustning och övervakningssensorer som använts vid observation i terrängen. Dessutom ska andra tillgängliga informationskällor och metoder, inklusive lösningar baserade på medborgarforskning, artificiell intelligens och avancerad analys och behandling av data, utnyttjas.

En del av den övervakning som avses i förordningen ska inledas så snart förordningen har trätt i kraft. Från och med att förordningen träder i kraft ska man följa upp arealen av urbana grönytor och urban trädkröntäckning inom urbana ekosystemarealer, indikatorerna för biologisk mångfald för jordbruksekosystem samt populationer av vanliga fågelarter på jordbruksmark och skogsfågelindexet.

Tillståndet och trenden för tillståndet i livsmiljötyperna och kvaliteten och trenden i kvalitet hos livsmiljöerna för de arter som avses i artiklarna 4 och 5 i de restaurerade områdena ska övervakas från det att åtgärderna införs.

Ett år efter det att genomförandeakten om övervakning har trätt i kraft ska abundansen av och mångfalden hos arter av pollinatörer börja övervakas. Kommissionens genomförandeakt om metoder för övervakning av pollinatörer publicerades den 26 november 2025 i Europeiska unionens officiella tidning och trädde i kraft i december 2026.

Enligt förordningen ska övervakningen i regel genomföras vart sjätte år. Av indikatorerna ska indexet för gräsmarksfjärilar, indexet för vanliga jordbruksfåglar, skogsfågelindexet och populationerna av pollinatörer följas upp årligen. Övervakningen ska samordnas med annan övervakning enligt EU-lagstiftningen, särskilt

bedömningarna av habitatdirektivet och ramdirektivet om en marin strategi, för att undvika överlappningar och säkerställa att uppgifterna är jämförbara.

4 Åtgärder i syfte att uppnå målen i förordningen om restaurering

För att uppnå målen i förordningen om restaurering behövs en rad åtgärder, av vilka en del ingår i de pågående programmen och i genomförandet av annan gällande lagstiftning. Utöver att utvidga och effektivisera de pågående åtgärderna har man i restaureringsplanen identifierat nya åtgärder som ska genomföras och de eventuella utredningar som behövs före det ska inledas före 2030. Planen för tiden efter 2032 kompletteras och preciseras i kommande uppdateringar av restaureringsplanen.

4.1 Åtgärder med särskild fokus på målen för livsmiljötyperna och arterna (artikel 4)

Åtgärd 1. Utvidga och effektivisera livsmiljöprogrammet Helmi

Genomförandet av programmet Helmi fortsätter fram till 2050 och inriktas på åtgärder för att i synnerhet förbättra tillståndet för de livsmiljötyper och livsmiljöer för arter som omfattas av förordningen om restaurering. I programmet Helmi genomförs de frivilliga restaurerings-, istandsättnings- och vårdåtgärder som anges i den nationella restaureringsplanen och som kompletterar målen i statsrådets principbeslut (2021/83) på det sätt som beskrivs nedan. Syftet är att genomföra alla åtgärder i programmet så att miljöministeriets mål för 2030 uppnås redan ett år före målåret. I fråga om de åtgärder inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde som gäller skogar samt fågelvatten och våtmarker är avsikten att uppnå målen fullt ut med nedan nämnda tillägg om Forststyrelsen och fångst av främmande rovdjursarter. Målen för programmet fram till 2030 är betydligt mer omfattande än programmets resursnivå och den nuvarande utvecklingstakten.

Före utgången av 2030 fattas ett beslut om en förlängning av programmet Helmi, där målen för programmet 2031–2040 preciseras så att de motsvarar behoven för att genomföra restaureringsplanen. Vid den fortsatta beredningen bedöms också om åtgärderna i programmen Helmi och METSO har samordnats och kombinerats på ett ändamålsenligt sätt.

Genomförandet av de åtgärder som föreslås i statsrådets principbeslut (2021/83) och som kompletterar programmet förutsätter att programmets resursnivå 2026 mer än fördubblas fram till 2030 och att det görs en ny bedömning av resursbehoven i samband med den fortsatta beredningen av programmet.

Ytterligare mål för att förbättra tillståndet hos livsmiljötyperna och livsmiljöerna för arter i programmet Helmi senast 2030

- I programmets mål för 2030 är syftet att restaurera 4 000–5 000 ha myrar per år i statens mångbruksskogar samt att effektivisera återställandet av vattendragen i de myrar som ska restaureras. Frivilligt skydd av myrar riktas i synnerhet till rikkärr och kärr som ingår i trädbevuxna myrar.
- Senast 2030 kommer man att öka antalet strandnära livsmiljötyper som ska restaureras med 100 objekt (vårdåtgärderna riktas särskilt till dyner och kustnära sandstränder).
- Mängden av bäckar på skyddade områden som ska istandsättas ökas med 50 kilometer och i programmet ingår den restaurering av små och strömmande vattendrag i statens mångbruksskogar som godkänts i Forststyrelsens ägarpolitiska riktlinjer den 9 oktober 2024.

- I det gemensamma projektet för främmande rovdjur programmen Helmi och Sotka ingår bekämpning av de främmande arterna mink och mårddhund i skärgården och norra Finland som en del av programmet Sotka. Bekämpningen av invasiva främmande rovdjur på 70 ställen inom Naturanätverket som en del av programmen Helmi och Sotka. Som en del av programmet Sotka utvidgas dessutom fångsten av främmande arter till 140 nya fågelvattenobjekt.

Åtgärd 2. Programmet METSO

Under den nya perioden av programmet METSO genomförs de mål för skyddet av den biologiska mångfalden i skogarna som ställts upp för 2030 och 2040 i EU-förordningen om restaurering av natur. Genomförandet delas in i två perioder: för perioden 2026–2030 anges de kvantitativa målen i statsrådets nuvarande principbeslut, medan målen för 2031–2040 samordnas senare med målen i den nationella restaureringsplanen.

De behov av tilläggsresurser som restaureringsplanen förutsätter för genomförandet av programmet METSO bedöms samtidigt som programmets mål för perioden efter 2031 fastställs. För att uppnå målen i restaureringsplanen kommer behovet av METSO-skydd i framtiden att vara betydligt större än i dag. Det är nödvändigt att i större utsträckning än i dagsläget rikta METSO-skydd till att trygga de skogliga livsmiljötyperna i habitatdirektivet.

Syftet med åtgärderna inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde är att uppnå målen i programmet METSO fullt ut. Behovet av miljöstöd och naturvårdsprojekt är betydligt större jämfört med nuläget.

Med hjälp av METSO skyddas västlig taiga för att återetablera deras areal och säkerställa att de inte försämras (objekt som uppfyller kriterierna). Likaså har lundar ett betydande behov av METSO-skydd. Med hjälp av METSO skyddas dessutom bland annat primärskogar, åsskogar, ädellövskogar, skogar i raviner och sluttningar, trädbevuxna vårdbiotoper samt gamla ekskogar. METSO:s urvalskriterier och ytterligare åtgärder behöver anpassas till målen i den nationella restaureringsplanen.

Gamla skogar och skogar i naturtillstånd skyddas i enlighet med statsrådets principbeslut den 20 mars 2025 på privat mark inom ramen för programmet METSO och på statens mark som ett separat kartläggningsprojekt. Skyddet av dessa skogar säkerställer att livsmiljötypen västlig taiga enligt habitatdirektivet inte försämras till den del som det ges ytterligare skydd jämfört med nuläget. I och med ändamålsenliga avgränsningar av de objekt som ska skyddas kan skydd enligt principbeslutet leda till att små areal återetableras också i västlig taiga.

Åtgärd 3. Helhetsplan för förbättring av myrarnas tillstånd

Restaureringen av myrar utgör en omfattande helhet. För att det ska vara kostnadseffektivt och verkningsfullt utarbetas som grund för genomförandet en gemensam plan för miljöministeriet och jord- och skogsbruksministeriet fram till 2050. På grund av den stora totala arealen för livsmiljötypen myrar behövs åtgärder för att förbättra tillståndet på ett vidsträckt område och åtgärderna påverkar förutom myrarna även vattnens tillstånd i allt från insjöarna till Östersjön. Genom planen är syftet att restaurera myrar på minst 700 000 hektar (7 000 km²) och ytterligare skydda de viktigaste objekten på cirka 150 000 ha före 2050.

I helhetsplanen granskas bland annat behoven av att utveckla informationsstyrningen och lagstiftningen. Med hjälp av planen skaffas nya finansieringsmodeller, särskilt inom den privata sektorn, och den syftar till att öka

den avrinningsområdesinriktade samordningen i restaureringsåtgärderna. Heltäckande information samlas också in om andra än statliga aktörers åtgärder för restaurering och skydd av myrar, så att dessa kan utnyttjas fullt ut för att uppnå målen i restaureringsplanen. Dessutom är målet att fylla kunskapsluckor om livsmiljötypen myrar och deras tillstånd och utveckla tillräckliga uppföljningsmetoder.

Åtgärd 4. Förbättra tillståndet hos livsmiljötypen fjäll

Orsakerna till livsmiljötypen fjäll har ett försämrat tillstånd hänger samman med regleringen av renarnas betetryck och effekterna av annan markanvändning på samma områden samt dessutom de kumulativa effekter som olika planer och projekt tillsammans med klimatförändringarna orsakar på samernas hembygdsområde. En konsekvensbedömning av enskilda projekt kan inte i tillräcklig utsträckning ingripa i en utveckling där tidigare genomförda, pågående och kommande projekt splittrar betesmarkerna, försvårar styrningen av renarna och med tiden orsakar en betydande försämring av naturens tillstånd. I den första restaureringsplanen gäller **övergripande åtgärder** för att förbättra tillståndet hos livsmiljötypen fjäll redan pågående processer. Vid genomförandet av restaureringsplanen och kommande uppdateringar preciseras och prioriteras restaureringsåtgärderna inom samernas hembygdsområde tillsammans med sametinget.

- Upprätta skötsel- och nyttjandeplaner för renbetesmarker enligt renskötsellagen för att trygga den biologiska mångfalden.
- Vid utvecklingen av renskötseln beaktas konkreta åtgärder genom vilka tillståndet för fjällnaturtyper kan förbättras, särskilt genom att minska betetrycket från renar, samtidigt som verksamhetsförutsättningarna för den samiska renskötseln stärks.
- Beakta renbeten i större utsträckning vid planeringen av markanvändningen och utnyttjandet av naturresurserna på följande sätt:
 1. Bedöma och genomföra ändamålsenliga ändringar i styrningen av jakten, tillståndskvoterna och jaktområdena för att samordna praxisen för renskötsel och jakt.
 2. Utveckla tillståndspraxisen för och regleringen av terrängtrafik så att man bättre kan förebygga slitage och de olägenheter som trafiken medför för renskötseln.
 3. Främja utvecklingen och ibruktagandet av metoder för en helhetsbedömning av de kumulativa konsekvenserna för samekulturen.

Vid genomförandet av restaureringsplanen är det dessutom nödvändigt att beakta den inverkan som guldvasnkningen i norra Finland har på livsmiljötyper och arter i strömmande vattendrag, i synnerhet på flodpärlmusslans livsmiljöer.

Åtgärd 5. Vårda arter och vidta åtgärder för att restaurera deras livsmiljöer

Åtgärder som ska vidtas inom ett område i en livsmiljötyp och i nya livsmiljöer gynnar en mängd arter och förbättrar deras livsmiljöers tillstånd. En del av de behövliga skydds- och vårdåtgärderna i anslutning till arternas livsmiljöer riktas dock till områden utanför de förekomster av livsmiljötyper som anges i direktivet, de är alltså kompletterande eller delvis kompletterande. För dessa ytterligare åtgärder utarbetas en helhetsplan och en tidtabell, varefter de kompletterar den nationella restaureringsplanen.

Åtgärd 6. Öka bete med tamdjur

Mångsidiga incitament och styrmedel för att öka betet med tamdjur utreds genom att identifiera behoven i olika betesmiljöer. I Finland är bete inte obligatoriskt, men bete med tamdjur främjar effektivt den biologiska mångfalden på jordbruksmarker.

Åtgärd 7. Vidta informationsstyrningsåtgärder för att förbättra livsmiljötypernas tillstånd

Tryggandet av livsmiljötyperna och förbättringen av deras tillstånd främjas genom mångsidiga informationsstyrningsåtgärder. En förutsättning för fortsatt skötsel av vårdbiotoper och förbättring av deras kvalitet är att i synnerhet markägare, vårdare och betesföretagare får rådgivning. Styrningen av planeringen av avrinningsområden och av åtgärdernas genomslag stärks, och utbildningen i anslutning till dikning effektivteras för att undvika onödig sådan. Styrningen på lokal nivå genomförs till exempel genom besökarhandledning och strukturer på sandstränder och dynområden. En restaureringsaspekt av översvämningsbenägna livsmiljötyper inkluderas i regleringsutredningarna enligt 19 kap. 7 § i vattenlagen.

Dessutom utvecklas informationsstyrningen till vissa arter och grupper av arter. Informationsspridningen om arter säkerställs så att dessa bättre kan beaktas inom skogsbruket. Utbildning och handledning tillhandahålls för dem som planerar markanvändning för att livsmiljötyperna i habitatdirektivet ska beaktas bättre än tidigare i planläggningen.

Informationsstyrning är ett centralt styrmedel också vid genomförandet av åtgärder som gäller såväl skogsindikatorer som livsmiljötyper och livsmiljöer för arter som förekommer i skogarna (åtgärderna 28– 30).

Åtgärd 8. Utveckla och genomföra anpassade skogshanteringsmetoder för livsmiljötyperna enligt direktivet

För att förbättra tillståndet hos de livsmiljötyper enligt direktivet som förekommer i ekonomiskogar krävs det att skogshanteringsmetoderna utvecklas och implementeras i skogsbruket. Genom att diversifiera skogshanteringsmetoderna tryggas de livsmiljötyper som förekommer i ekonomiskogar, såsom lundar i ekonomiskog, bland annat genom kontinuerlig odling, skogsbruk med naturvårdsträd och naturvårdsbetonad skogsvård. Målet med utvecklingen av skogshanteringen i lundar i ekonomiskog är att samordna en lönsam virkesproduktion och uppnå och upprätthålla ett gott tillstånd hos lunden. Dessutom utreds möjligheterna att samordna en lönsam virkesproduktion och att uppnå och upprätthålla ett gott tillstånd hos livsmiljötypen på trädbevuxna myrar och trädklädda sanddyner.

Utveckling och implementering av hanteringsmetoder är en process där målet är bland annat att dels samordna och utveckla skogshanteringsmetoder som syftar till och upprätthåller ett gott tillstånd hos livsmiljötypen, dels testa utvecklingsarbetets resultat i praktiken och skapa beredskap och genomföra uppdateringen av rekommendationerna för skogs- och naturvård samt att förankra rekommendationerna hos skogsfackmän och skogsägare. Åtgärden är således kopplad till flera åtgärder, inklusive utveckling av naturdata och informationssystem.

Åtgärd 9. Vidta åtgärder i fråga om främmande arter

Det görs en omfattande och detaljerad utredning om behovet av att bekämpa främmande arter samt om kostnaderna som detta kräver och deras fördelning med tanke på livsmiljötyperna enligt direktivet och livsmiljöerna för arter, särskilt i områden utanför skyddade områden. Bekämpningen av främmande arter

tryggas och ökas, särskilt i vårdbiotoper, i skogar och vid kusten. Detta stöder uppnåendet av målen och skyldigheterna i samband med livsmiljötyperna och livsmiljöerna för arter i restaureringsplanen.

Åtgärd 10. Fortsatt användning för nationellt försvar av områden reserverade för militär användning

Militär användning av områden som är i fortsatt användning för nationellt försvar fortsätter för att bibehålla förekomsten av livsmiljötyper och arter som gynnas av störningar i området. Samarbetet mellan försvarsmakten och miljöförvaltningen fortsätter för samordning av användningen av områden och naturvärden som gynnas av användningen.

Habitatdirektivets livsmiljötyper som gynnas av fortsatt militär användning och deras arealer i områden som används av försvarsmakten: Torra sanddyner och sandfält med ljung- och kråkrishedar 790 ha, urkalkade permanenta sanddyner med kråkris 63 ha, vandrande sanddyner med sandrör 49 ha, permanenta sanddyner med örtvegetation 63 ha, trädklädda sanddyner 84 ha, embryonala vandrande sanddyner 9 ha.

4.2 Åtgärder med särskild fokus på restaurering av av marina och akvatiska ekosystem (artikel 5, artikel 4)

Åtgärd 11. Effektivisera genomförandet av planerna för vatten- och havsförvaltning

Tillståndet hos akvatiska och marina livsmiljöer förbättras bäst genom att minska övergödningen till följd av näringsbelastning, brunifiering till följd av belastning av organiska ämnen samt effekterna av vattenbyggande. De centrala åtgärderna är:

- förbättra åkermarkens struktur och vattenhanteringen, se till att gödslingen hålls på en nivå som endast motsvarar växtbehovet samt effektivisera återvinningen av näringsämnen och organiska ämnen.
- minska skogsbrukets diffusa belastning genom att minska den jordbearbetning och utdikning som är onödig med tanke på skogstillväxten. Till exempel fortsatt skogsodling på torvmarker, skyddszoner på strandområden och restaurering av myrar minskar belastningen på vattendragen.
- effektivisera ibruktagandet av miljöflöden och genomförandet av åtgärder som underlättar fiskarnas vandring i byggda vattendrag samt restaurera övergödda sjöar och havsvikar.

I planerna för vatten- och havsförvaltning och de kompletterande åtgärdsplanerna anges den mängd åtgärder som behöver genomföras per vattenförvaltningsområde och i havet för att uppnå och upprätthålla ett gott tillstånd hos vattendrag och hav. Ett fullskaligt genomförande av planerna för vatten- och havsförvaltning där åtgärderna riktas och skalas på ett adekvat och verkningsfullt sätt är en förutsättning för att målen för vattenmiljön i förordningen om restaurering ska kunna uppnås. Det nuvarande genomförandet och finansieringen av åtgärderna ligger inte på en tillräcklig nivå för att målen i förordningen om restaurering ska uppnås.

Genom att rikta åtgärderna inom vatten- och havsförvaltningen på ett effektivare sätt än för närvarande och genom att öka den mängd som genomförs och påskynda tidtabellen kan man minska det tryck som påverkar målen för akvatiska livsmiljötyper i förordningen om restaurering.

För att genomförandet ska bli effektivare krävs det att styrmedel och finansieringsmodeller utvecklas inom sektorer som påverkar vatten, såsom jord- och skogsbruk. I synnerhet bör incitamentsystem, såsom CAP-planen för den gemensamma jordbrukspolitiken och incitamentsystemet för skogsbruket Metka, utvecklas så

att de på ett mer verkningsfullt sätt än för närvarande kan användas till stöd för åtgärder inom vatten- och havsförvaltningen.

Kostnaderna för åtgärder som kompletterar de lagstadgade åtgärderna i planerna för vatten- och havsförvaltning har uppskattats till 590 miljoner euro per år. En betydande del av detta täcks av åtgärder enligt klimat- och miljöplanen i CAP-planen. För närvarande finns det ett årligt underskott på cirka 150 miljoner euro i finansieringen, varav en del täcks genom att programmet Ahti fortsätter och dess verksamhet utvidgas.

Åtgärd 12. Utvidga och effektivisera programmet för förbättring av vattendragens och havets tillstånd (Ahti)

Programmet Ahti förlängs och utvidgas fram till 2050 genom att man dels effektiviserar genomförandet av åtgärderna i restaureringsplanen och planerna för vatten- och havsförvaltning, dels förbättrar återvinningen och hanteringen av näringsämnen och skyddet av vatten- och havsnaturen samt uppnåendet av klimatmålen.

Ytterligare åtgärder i programmet Ahti fram till 2030

- Utöka användningen av jordförbättringsmedel för att minska näringsavrinningen från åkermark. Förnya och geografiskt utvidga gipsbehandlingarna och ta i bruk stöd för strukturskalk och jordförbättringsfibrer (6,4 miljoner euro/år).
- Utvidga FoU-verksamheten för återvinning av näringsämnen och investeringar i anslutning till näringsrika biomassor från samhällen och reningsverk för avloppsvatten från tätbebyggelse. Under de kommande åren finns det ett behov av att koncentrera arbetet på hanteringen av näringsämnen till det sista skedet av hanteringen och förädlingen av näringsrika biomassor, såsom återföring till gårdarna, grönbyggande, andra objekt eller teknisk hantering, så att näringsämnena kan återvinnas och cirkulera. Den årliga tilläggssatsningen på programmet Ahti är 7 miljoner euro.
- Satsa ytterligare på genomförande av åtgärder och istandsättning av vattendrag i enlighet med planerna för vatten- och havsförvaltning och planerna för avrinningsområden samt på verksamheten i nätverken för istandsättning av vattendrag uppgår till 4 miljoner euro per år.
- Utvidga tillvägagångssättet för intensivt målinriktat arbete i likhet med programmet Skärgårdshavet till tre andra kustområden (totalt 9 miljoner euro/år).

Åtgärd 13. Genomföra avrinningsområdesinriktad planering

Avrinningsområdesinriktad planering införs som en del av normala planeringsprocesser och incitamentsystem. Till exempel inom vattenförvaltningen utnyttjas den avrinningsområdesinriktade planeringen till fullo. Genomförande av färdplanen för avrinningsområdesplanering senast 2030 främjas: den lokala samordningen förbättras och genomförandet görs smidigare på vattenområdesnivå.

Informationsstyrningen, kunskapsunderlaget och verktygen utvecklas så att restaureringsåtgärderna kan riktas på ett verkningsfullt sätt med beaktande av vattnens tillstånd, klimatförändringarna, jord- och skogsbruksproduktionen och den biologiska mångfalden. Avrinningsområdesplaneringen främjas och utvecklas redan delvis bland annat i: de EU-finansierade projekten ACWA LIFE och Priodiversity LIFE samt i samarbete med programmen Helmi, Nousu och Ahti.

Åtgärd 14. Utredda tillvägagångssätten för restaurering av sammanhängande markområden på statlig och privat mark

Verksamhetssätt utreds för restaurering av sammanhängande markområden på statlig och privat mark. Som en del av utredningen görs en översyn av bland annat ägoregleringarna för restaurering av privat mark, riktandet av statens markförvärv och utvecklingen i fråga om utnyttjande av bytesmark. På privata marker är åtgärderna frivilliga.

4.3 Åtgärder med särskild fokus på restaurering av urbana ekosystem (artikel 8)

Åtgärdshelheten för urbana miljöer består av konkreta åtgärder för att förgröna den urbana miljön samt åtgärder som skapar förutsättningar för förgröning. Kommunerna kan välja de åtgärder som är de mest effektiva för dem.

Åtgärdshelhet 15–18. Åtgärder för konkret förgröning av urbana miljöer

Åtgärd 15. Öka trädäckningen i stads- och trafikmiljöer

Trädäckningen utökas och befintlig trädäckning bevaras i synnerhet i gatu- och trafikmiljöer i tät centrumområden. Förutom enskilda träd planteras även trädader och trädgrupper, trädartsblandning samt små vilda träd gynnas. Fördelningen av gatuutrymmet förnyas så att det uppstår enhetliga gröna kontinuiteter i stadsmiljön. Vid planeringen förutses både bevarandet av gatuträd och förbättringen av deras levnadsförhållanden.

Åtgärd 16. Öka urbana grönytor och trädäckningen på skol- och daghemsgårdar

Trädäckningen och växtligheten utökas på skol- och daghemsgårdar. Ofta finns det inte mycket växtlighet eller skugga på daghems- och skolgårdar, och det används konstgjorda ytbeläggningar som orsakar mikroplastutsläpp. Målet är att utveckla gårdarna så att de blir naturliga miljöer som stöder lärandet och välbefinnandet, med beaktande av säkerhetsaspekter. I åtgärden ingår inte förgröning av lekparker, eftersom samhällsbyggnadslagen, som för närvarande genomgår en reform, eventuellt utvidgar kommunernas planering av allmänna områden till att också omfatta lekparker.

Åtgärd 17. Förgröna kommersiella områden, industriområden och brownfield-områden

Urbana grönytor och trädäckningen utökas i kommersiella områden, industriområden och brownfield-områden som ofta har lokalt betydelsefull förgröningspotential. Vid planering av nya kommersiella områden, industriområden och lagerområden används i tillämpliga delar krav på grön effektivitet. Utrymme reserveras för urbana grönytor, såväl allmänna områden som tomter och tak så att naturbaserade lösningar som stöder anpassning till klimatförändringen utnyttjas. Brownfield-områden, såsom industri-, hamn- och lagerområden som inte längre används samt stations- och bangårdsområden vars användningssyfte förändras, förgrönas särskilt i samband med byggandet av området.

Åtgärd 18. Öka konnektiviteten hos urbana grönytor

Interna grönförbindelser i den urbana miljön stärks genom att identifiera och avlägsna avbrott i urbana grönytor. Eventuella områden som ska förgrönas kartläggs och grönförbindelser mellan parker, skogsområden, grönytor i gatunätet och mellan privata gårdar stärks, till exempel med gröna korridorer, fickparker, gröna leder, trädader, gröna tak och ängar som tillsammans stöder tillgången till urbana grönytor och utgör "gångstenar" som stöder den biologiska mångfalden och är viktiga för djur- och växtarter mellan olika delar av urbana grönytor.

Åtgärdshelhet 19–22. Åtgärder som skapar förutsättningar för förgröning av urbana miljöer

Åtgärd 19. Stärka kunskapsunderlaget och informationsstyrningen i fråga om urbana grönytor och trädkröntäckning

Kunskapsunderlaget, uppföljningen, informationsstyrningen och samarbetet i fråga om urbana grönytor stärks. I åtgärden ingår till exempel att följa upp och utveckla grön infrastruktur, stärka experters och beslutsfattares kompetens, informationsstyrning och kommunikation till invånare och markägare, innovationstävlingar eller åtaganden, utveckla samarbetet och nätverken samt identifiera det ekonomiska värdet för urbana grönytor och utveckla hanteringen av grön egendom. Åtgärden förutsätter nationell samordning så att den information som produceras och anvisningarna är enhetliga och lämpar sig för alla kommuner som omfattas av artikeln om städer.

Åtgärd 20. Finansieringsväg och incitament för urbana grönytor

Finansiella och eventuella fiskala medel som uppmuntrar till fler urbana grönytor och trädkröntäckning utvecklas. Vid det inledande skedet av genomförandet av restaureringsplanen är den primära tyngdpunkten i åtgärden att utreda och stärka finansieringsvägen för urbana grönytor. Vid behov kan man också utreda möjligheten att lägga till urbana grönytor och trädkröntäckning som incitament i de fiskala medlen.

Åtgärd 21. Koppla urbana grönytor till de styrmedel som kommunerna har till sitt förfogande

De styrmedel som kommunerna använder utvecklas så att de stöder förgröningen av städer. Kommunernas egna styrmedel för kvantiteten hos och kvaliteten på urbana grönytor är till exempel planläggning i kommunen, gatuplaner, parkplaner, förgröningsplaner, program för den biologiska mångfalden, naturvårdsplaner, naturskyddsprogram samt grönområdesprogram och analyser av grön infrastruktur. Varje kommun kan välja vilka styrmedel den strävar efter att utveckla.

Åtgärd 22. Utreda möjligheten att koppla målen för gröna miljöer till statens och städernas avtalsinstrument för stadsutveckling

Möjligheten att lägga till mål och åtgärder som ökar urbana grönytor och trädkröntäckningen till statens och städernas gemensamma avtals- och planinstrument för stadsutveckling utreds. Detta gäller till exempel MBT-avtal och regionala trafiksystemplaner. I åtgärden kan ingå beaktande av mål för gröna miljöer också i eventuella nya avtalsinstrument. Vid behov utreds möjligheten att upprätta ett separat förgröningsavtal eller ett förgröningsavtal som integrerats i andra avtalsinstrument.

4.4 Åtgärder med särskild fokus på restaurering av den naturliga konnektiviteten hos vattendrag (artikel 9)

Åtgärdshelhet 23. Åtgärder för att avlägsna hinder i vattendrag och restaurera svämplan (artikel 9)

På basis av de uppgifter som finns i informationssystemet Vesistötyöt (VESTY) har Finland identifierat 2 164 vattenstrukturer som klassificeras som dammar och som stör passagen för fisk och andra vattenlevande organismer. Efter 2020 har 69 hinder avlägsnats och fram till 2030 är det meningen att 55 hinder ska avlägsnas, varvid totalt 2 242 km kilometer vattendrag blir fritt strömmande.

Planen för tiden efter 2032 preciseras i kommande uppdateringar av restaureringsplanen. Preliminärt är planen att avlägsna 33 hinder senast 2040 och utreda situationen för 683 hinder. I restaureringsplanen införs en strategisk översikt över hur artificiella hinder kan avlägsnas och ett mål om att förbättra

kunskapsunderlaget om hinder i vattendrag. I de kommande planerna ska Finland också komplettera avlägsnandet av hinder med de åtgärder som är nödvändiga för att förbättra de naturliga funktionerna hos svämplan i enlighet med artikel 9.3.

De åtgärder som förutsätts för att avlägsna 55 hinder senast 2030 har bedömts kunna genomföras med den nuvarande nivån av finansiering (2 miljoner euro) för programmet Nousu och med privata medel. Det bör noteras att programmet förutsätter att projekten har minst 50 procent privat finansiering. För att uppnå målen efter 2030 måste programmet Nousu förlängas och resursbehoven ses över på nytt efter 2030. Vid sidan av avlägsnandet av hinder i strömmande vatten utreds möjligheterna att återställa en mer naturlig översvämningsdynamik för att återställa översvämningsbenägna livsmiljötyper.

4.5 Åtgärder med särskild fokus på restaurering av populationer av pollinatörer och jordbruksekosystem (artiklarna 10 och 11)

Åtgärd 24. Jordbruksmiljöer och populationer av pollinatörer

Jordbruksmiljöer och populationer av pollinatörer omfattas av fem mål i artiklarna 10 och 11 i restaureringsplanen. För att förbättra tillståndet hos populationer av pollinatörer, vidtas följande åtgärder för att öka index för gräsmarksfjärilar, andelen jordbruksareal med landskapselement som gynnar en hög biologisk mångfald och indexet för jordbruksfåglar. Många av åtgärder främjar samtidigt flera mål. Åtgärderna är ordnade enligt deras uppskattade effekt:

- Genomföra planen för skydd av ortolansparven. Åtgärderna i skyddsplanen är huvudsakligen de samma som föreslagits i restaureringsplanen för att öka mångfaldsindikatorerna för jordbruket.
- Öka arealen för de jordbruksarealers randområden som permanent inte används för odling så att det öppna randområdet för åkrar som permanent inte används för odling är minst 2,2 procent av den använda jordbruksmarken och arealen riktas till de objekt som har de mest ändamålsenliga effekterna.
- Arealen av miljöträda ökas och riktas till de mest ändamålsenliga objekten med avseende på effekt, i enlighet med behoven hos jordbruksmiljö- och pollineringsindikatorer.
- Öka småbiotoperna i jordbrukslandskapet genom att utreda antalet landskapselement som är centrala för den biologiska mångfalden och uppgifter om deras läge. Utifrån utredningen granskas hur lagstiftningen och politiska åtgärder beaktar ökning och bevarande av landskapselement för åkrar.
- Fördubbla arealen för bete med tamdjur jämfört med nuläget.
- Ekonomiska incitament skapas för att upprätthålla och i mån av möjlighet öka växttäcket vintertid, i synnerhet arealen för höstsäd och vall, i spannmålsdominerade områden.
- Öka våtmarkers och övriga vattenområdens arealer i jordbruksmiljöer genom att bygga 100 stycken små våtmarker (under 0,5 ha) och 600 ha stora våtmarker (över 0,5 ha) med ekonomiska incitament senast 2030.

Åtgärd 25. Förbättra tillståndet hos populationer av pollinatörer

Genomförandet av åtgärder som förbättrar tillståndet hos populationer av pollinatörer effektiviseras i enlighet med Finlands nationella strategi för pollinerare. De flesta åtgärder som syftar till att förbättra tillståndet hos populationer av pollinatörer är övergripande och genomförs redan huvudsakligen i samband med åtgärder för att uppnå målen i de olika artiklarna. De viktigaste åtgärderna i den nationella strategin för pollinerare är:

- Anpassa tidpunkten för slåtter vid välgårter så att den är rätt med tanke på pollinatörerna.
- Förbättra kvaliteten och kvantiteten i fråga om pollinatörernas livsmiljöer genom att öka födan, antalet boplatser och strukturer som erbjuder skyddade mikroklimat.
- Öka antalet livsmiljöer och vårderna av dem i bebyggda områden.
- Minska användningen av växtskyddsmedel.
- Minimera skador orsakade av främmande arter.
- Kommunicera mer, mångsidigare och tydligare om tillståndet hos pollinatörer samt orsaker till att de minskar och konsekvenserna av detta.

Åtgärd 26. Vidta åtgärder i fråga om torvmark som används inom jordbruket

Målet för restaureringen av organiska jordar som används inom jordbruket och består av dränerade torvmarker kommer direkt från förordningen om restaurering. Målsättningarna främjas av följande åtgärder:

- Främja hållbar jordbrukspraxis på torvåkrar som samtidigt förbättrar den biologiska mångfalden, vattendragens tillstånd och/eller stöder begränsningen av klimatförändringarna. Åtgärderna omfattar olika slags trädor, ekologisk odling och växttäckning vintertid, vallar, zoner som skyddar vatten och reglering av grundvattennivån.
- Passiv restaurering av mark som frivilligt tas ur bruk främjas genom att upphöra med underhåll eller istandsättning av diken.
- Påverka vattennivån på torvmarkerna med målet att höja vattennivån så nära markytan som möjligt, dock med beaktande av säsongvariationen och eventuella skötsel- och skördeåtgärder.

4.6 Åtgärder med särskild fokus på restaurering av skogsekosystem (artikel 12 och 4)

Åtgärd 27. Utveckla skogs- och naturvården och fastställa riktlinjer för skogspolitiken

Skogs- och naturvårdsåtgärderna utgör grunden för förbättring av tillståndet hos skogsindikatorer. Skogs- och naturvårdsåtgärderna omfattar exempelvis åtgärder för att utöka de strukturella dragen under skogens olika utvecklingsfaser (utveckling av förnyelse av skog, vård av plantbestånd och praxis för gallring, sparande av levande naturvårdsträd och döda träd, ökning av antalet och förbättring av kvaliteten samt mer omfattande sparande än i nuläget och lämnande helt utanför skogsbruksåtgärder). Andra åtgärder är exempelvis att diversifiera skogshanteringsmetoderna och planera användningen av skogar på regionnivå. Avsikten är att fastställandet och övervakningen av målnivåerna för skogsindikatorerna i artikel 12 kopplas till den nationella skogsstrategin. Mål för förbättring av tillståndet hos skogsindikatorer ställs dessutom upp i de regionala skogsprogrammen. Förbättring av tillståndet hos skogsindikatorer och livsmiljötyper som förekommer i skogar inkluderas i Forststyrelsens ägarpolitiska riktlinjer och resultatstyrning.

Åtgärd 28. Uppdatera rekommendationerna för skogs- och naturvård (även artikel 4)

Rekommendationerna för skogs- och naturvård uppdateras för att stödja de restaureringsåtgärder som vidtas i syfte att skydda livsmiljötyperna enligt direktivet och förbättra tillståndet hos skogsindikatorer. Åtgärden kräver att de skogshanteringsmetoder som förbättrar tillståndet hos livsmiljötyper som förekommer i ekonomiskogarna utvecklas (åtgärd 8) samt att det utvecklas metoder och åtgärder för skogs- och naturvård i de ekonomiskogar som omger livsmiljötyperna (åtgärd 27). Resultaten av utvecklingsarbetet förs in i rekommendationerna för skogsvård som en separat process och arbetssätten förankras hos skogsfackmän och skogsägare med hjälp av utbildning, rådgivning och kommunikation (åtgärd 29).

Åtgärd 29. Utveckla skogsägarnas och skogsfackmännens kompetens (även artikel 4)

Skogsägarnas och skogsfackmännens kompetens stärks i fråga om identifiering av livsmiljötyper enligt direktivet och förbättring av deras tillstånd, inklusive vattenvård, och användning av skogsindikatorer. För att utveckla skogsägarnas och skogsfackmännens kunskaper behövs rådgivning och utbildning för skogsägare i större utsträckning än för närvarande samt utbildning för blivande och yrkesverksamma skogsfackmän. Kompetensen i fråga om identifiering av hanteringsalternativ samt planering och genomförande av restaurering stärks med tanke på tryggheten av livsmiljöområden i gott tillstånd och inriktningen av restaureringsåtgärder på försämrade områden för livsmiljötyper, samt med tanke på förbättringen av tillståndet hos skogsindikatorer med hänsyn till objektet. Restaureringen integreras i examensinriktade utbildningar inom skogsbranschen. Rådgivningssystemet för skogsägare behöver dessutom utvecklas i samband med ökningen av naturvård i ekonomiskogar och skogsvårdsarbete i livsmiljöer för att genomföra behövlig personlig rådgivning. Det är också viktigt att förankra rekommendationerna för skogs- och naturvård och andra anvisningar till exempel genom det utvidgade projektet Monimetsä.

Åtgärd 30. Utveckla naturdata och informationssystem om skogar (även artikel 4)

Uppföljningen av kvaliteten på naturdata och naturvård utvecklas och tillgången till information förbättras genom utveckling av informationstjänster, såsom tjänsten MinSkog.fi. Tillhandahållandet av naturdata exempelvis via tjänsten MinSkog.fi skapar förutsättningar för skogsägares, aktörers och myndigheters beslutsfattande och för övervakningen av de kontinuerliga och långvariga konsekvenserna av de åtgärder som vidtas i skogarna. Via tjänsterna tillhandahålls också information om förekomster av livsmiljötyper enligt direktivet och förekomster av arter samt om skogshanteringsmetoder som stöder mångfalden och om incitament. Det förutsätter information om livsmiljötypernas läge och tillstånd. Dessutom behöver naturdata utvecklas för att producera information om till exempel indikatorerna stående död ved, olikåldrig struktur och trädartsblandning. För att sprida information behöver dessutom Finlands skogscentrals informationssystem utvecklas.

Åtgärd 31. FoU-projekt och studier om skogsindikatorer och livsmiljötyper enligt direktivet (även artikel 4)

I fråga om skogsindikatorerna (artikel 12) och livsmiljötyperna enligt direktivet (artikel 4) gäller de FoU-behov som hänför sig till genomförandet av restaureringsplanen utveckling av metoder för och anvisningar om skogs- och naturvård, diversifiering av skogshanteringsmetoder, utveckling av användningen av skogar på regionnivå, tyst skydd, stärkande av skogsägarnas och skogsfackmännens kompetens, utveckling av uppföljningen av kvaliteten på naturdata och naturvård, avgift för naturskada, skatteincitament för naturvård i ekonomiskogar samt mer sällsynta trädarter.

Åtgärd 32. Färdplan för att främja odlingen av mer sällsynta trädarter

För att främja odlingen av mer sällsynta trädarter görs en utredning som ligger till grund för en färdplan. Målet är att utveckla frö- och plantproduktion av mer sällsynta trädarter och att trygga tillräckliga skogsodlingsmaterial av mer sällsynta trädarter bland annat genom att etablera tillräckligt med fröplantager. Odling av mer sällsynta trädarter bidrar till att förbättra läget för indikatorn trädartsblandning.

4.7 Översyn av lagstiftningsbehov

Åtgärd 33. Behov av ändringar i vattenlagen (artikel 4 och 5, inverkan på livsmiljötyperna myrar och vatten, vattnens tillstånd)

Belastningen på vattendrag som orsakas av dikning av torvmarker är en av de viktigaste faktorerna som försämrar vattnens kemiska och ekologiska tillstånd. Med beaktande av Finlands klimat- och restaureringsmål samt målen för vatten- och havsvården är det ändamålsenligt att se över bestämmelserna om dikning i vattenlagen, särskilt i fråga om att förbjuda ny dikning i förekomster av livsmiljötyperna myrar enligt habitatdirektivet och mer allmänt på torvmarker.

Därtill är det nödvändigt att utreda möjligheten att göra istandsättningsdikning av livsmiljötyper enligt direktivet och/eller mer generellt på torvmarker samt markarbeten som avsevärt påverkar vattenhushållningen tillståndspliktiga, eller att utveckla anmälningsförfarandet. Vidare utreds också möjligheterna att kompensera för de olägenheter i form av vattenmättnad som restaurering kan medföra.

Åtgärd 34. Utredningar av behoven av att ändra skogslagen och skogsförordningen samt lagen om bekämpning av skogsskador (artikel 4, 12)

- Man utreder informations-, norm- och ekonomisk styrning för att säkerställa att de åtgärder som vidtas för att förbättra tillståndet för skogsindikatorerna ger kontinuerliga, långsiktiga och hållbara effekter. I utredningen granskas bland annat sparträd, död ved, skyddszoner samt diameter- och åldersgränser vid slutavverkning, inklusive möjligheten att införa minimikrav i skogslagen. En höjning av mängden utvecklingsdugligt bestånd vid gallring bereds som en del av regeringens proposition om skogslagen, som skickades på remiss den 11 juni 2026. Vid granskningen av skogslagstiftningen beaktas egendomsskyddet och verksamhetsförutsättningarna för skogsnäringen.
- När det gäller skogslagen finns det behov av att fortsatt granska eventuella behov av kompletteringar av lagen med avseende på icke-försämringsprincipen. Att dra slutsatser förutsätter ytterligare sammanställning av kunskapsunderlaget.
 - Som en del av sammanställningen av kunskapsunderlaget bedöms utvecklingsbehoven i fråga om skyddet av livsmiljötyper med liten areal enligt naturtyp-skyddet i skogslagen (10 § i skogslagen).
 - Det utreds, i syfte att säkerställa att direktivnaturtyper icke-försämrar, hur vissa skogsbruksmetoder kan införas i skogslagen (till exempel antalet naturvårdsträd och andelen lövskog som ska lämnas kvar i landområden i ekonomiskogar eller

begränsningen av dikning och kravet på hyggesfritt skogsbruk på torvmarker samt förbudet mot förnyelseavverkning på trädbevuxna myrar).

- En uppdatering av **lagen om bekämpning av skogsskador** utreds med tanke på om det ska vara tillåtet att lämna kvar en större mängd skadade träd i skogar som omfattas av lagens tillämpningsområde för att öka mängden död ved. Dessutom utreds sparande av naturliga störningsområden, såsom stormskadeområden, skogsbrandområden, barkborreskadeområden och bäverskadeområden eller andra motsvarande översvämningsskadeområden i situationer, där störningsområdena omfattas av skyldigheten att avlägsna skadade träd enligt lagen om bekämpning av skogsskador. Skyldigheten att transportera bort skadade träd och ersättningsprinciperna för skador på områden som står utanför de objekt som omfattas av skogslagen (till exempel OECM-områden, objekt enligt 10 § i skogslagen och Forststyrelsens naturobjekt).

Åtgärd 35. Utredning av behoven av att ändra det temporära incitamentssystemet för skogsbruket (Metka) under de kommande finansieringsperioderna (artikel 4, 12)

- Metka utvecklas under de kommande finansieringsperioderna så att skogs- och naturvårdsåtgärder som främjar skogsnaturens mångfald stöds. Som utvecklingsobjekt utreds till exempel ett incitament för död ved, planeringsersättningar, såsom agglomerationsbonus, samt stöd till områden som är värdefulla ornitologiskt och med tanke på vilt.
- När det gäller skogslivsmiljöerna utreds under de kommande finansieringsperioderna i syfte att utveckla systemet med incitament för skogsbruk (Metka) bland annat en ökning av incitamenten för vård av livsmiljötyper enligt direktivet (till exempel lundar, åsskogar). Dessutom utreds hur den nationella restaureringsplanen genomförs med hjälp av skogsbrukets miljöstöd.

Åtgärd 36. Stöd till utökning av skogsarealen och tillhörande utredningar (artikel 12)

Den trädbevuxna arealen ökas genom beskogning av åkrar som inte längre odlas och områden som inte längre används till torvproduktion (områden som inte är i annan användning) samt åkrar med tunt torvtäcke, med beaktande av mångfalds- och landskapsaspekter. I fortsättningen utreds möjligheten till högre stöd om beskogningsobjektet främjar konnektiviteten, samt möjligheten till beskogning av skyddszoner. Beslut om hur åtgärden framskrider har redan fattats i samband med ramförhandlingarna våren 2026.

Åtgärd 37. Översyn av naturvårdslagen när det gäller skyddet av livsmiljötyper enligt habitatdirektivet

Största delen av livsmiljötyperna i habitatdirektivet omfattas inte av 64 och 65 § i naturvårdslagen. Det är nödvändigt att göra en översyn av naturvårdslagen när det gäller skyddet av livsmiljötyper enligt habitatdirektivet. Detta förutsätter en helhetsbedömning av lagstiftningen med tanke på genomförandet av förordningen om restaurering och tillämpningen av skyldigheten att säkerställa att tillståndet inte försämras (naturvårdslagens skydd jämfört andra lagar, till exempel skogslagen och lagen om områdesanvändning). Exempelvis utreds om källkärren med kalktuffbildning och rikkärren i södra Finland är lämpliga att ta upp som naturtyper i naturvårdslagen. Ersättningarna, stöden och understöden enligt naturvårdslagen måste utredas och utvecklas på ett övergripande sätt och tillsammans med andra stödmetoder. Till de pågående utredningar

som hänför sig till naturvårdslagen hör också en utredning om att göra ekologisk kompensation bindande i naturvårdslagen.

Åtgärd 38–40. Övriga behov av att utveckla lagstiftningen

Utvecklingspunkter i lagstiftningen har identifierats i den grupp av livsmiljötyper som omfattar vattendrag, sjöar, alluviala och strandnära livsmiljöer samt hinder i vattendrag (artiklarna 4 och 9) bland annat enligt följande:

- Sammanslagning av splittrade ägarenheter i vattenområden bidrar till effektiviserad och planmässig skötsel av vattendrag och vattenområden i större regionala och administrativa enheter än för närvarande. Enligt de utredningar som gjorts behöver uppdateringar göras till exempel i **lagen om fiske och lagen om samfälligheter**. Enligt utredningarna bör statsrådets förordning om understöd för projekt som förbättrar användningen av och tillståndet i vattendrag och vattenmiljön (714/2015) dessutom granskas i anslutning till finansieringen av delägarlagens organisering och sammanslagning.

Åtgärd 39. Utveckla en regleringsmekanism för bärgningen av vitmossa

Bärgningen av vitmossa för användning som substrat och strö är än så länge småskalig, men det finns ett intresse för att utvidga verksamheten. Bärgningen förutsätter ingen anmälan till myndigheterna, utan ansvaret ligger hos verksamhetsutövaren. För att begränsa de naturskador som bärgningen av vitmossa orsakar är det nödvändigt att utveckla en lämplig regleringsmekanism.

Åtgärd 40. Utveckla praxis för slätter av vägkanter

Kunskapsunderlaget förbättras och det skapas tillvägagångssätt för slätterpraxis som är bättre med tanke på populationer av pollinatörer och den biologiska mångfalden, med beaktande av trafiksäkerheten samt med iakttagande av förpliktelser i lagstiftningen om invasiva främmande arter eller alternativt utarbetas ett förslag som ändrar lagstiftningen och begränsar slätter av vägkanter vid tidpunkter som är problematiska för arter av pollinatörer (artikel 10).

4.8 Åtgärder som krävs för att fylla kunskapsluckor och fullgöra övervakningsskyldigheter

Åtgärd 41. Fullgöra övervakningsskyldigheter och fylla kunskapsluckor inom skyddade områden

För att fylla kunskapsluckorna om skyddade områden uppställs genom resultatstyrningen mål för Forststyrelsens naturtjänster om att uppdatera uppgifterna om livsmiljötyper enligt direktivet i skyddade områden före 2030. Målen ställs upp separat för terrestra livsmiljötyper med stor eller liten areal. De uppställda målen genomförs i enlighet med Forststyrelsens inventerings- och uppdateringsplan för skyddade områden, dock så att åtgärderna inriktas på de livsmiljötyper som är centrala med tanke på förordningen om restaurering. På så sätt säkerställs ett mer omfattande och tillförlitligt kunskapsunderlag för inriktning och övervakning av restaureringsåtgärder i Natura 2000-områden. Med tanke på arterna är åtgärden gemensam inom och utanför de skyddade områdena och ingår i åtgärden nedan.

Åtgärd 42. Fullgöra övervakningsskyldigheter och fylla kunskapsluckor utanför skyddade områden

Finlands miljöcentral genomför en nationell fältinventering av livsmiljötyper under perioden 2027–2030. Inventeringen fyller kunskapsluckor om livsmiljötyper utanför skyddade områden och förbättrar kunskapsunderlaget om livsmiljötyper. Den långsiktiga kontinuiteten i Finlands miljöcentrals fältinventeringar från 2030 och framåt säkerställs för att övervakningsskyldigheterna i förordningen om restaurering ska kunna uppfyllas. Riksskogstaxeringen (RST) kompletterar inventeringen och övervakningen av livsmiljötyperna för vissa skogbevuxna livsmiljötyper. RST utvecklas genom precisering av de livsmiljövariabler, definitioner och klassificeringar som utnyttjas. Dessutom utreds behovet av att harmonisera övervakningsindikatorerna och möjligheterna att införa nya metoder. Det säkerställs att skogsindikatorerna enligt artikel 12 i förordningen om restaurering även i fortsättningen övervakas i RST på ett sätt som motsvarar behoven i förordningen om restaurering och att nödvändiga utvecklingsåtgärder vidtas. Finansieringen i anslutning till uppföljningen av Naturhistoriska centralmuseets (Luomus) skogsfågelindex tryggas. Kunskapsluckor i samband med övervakningen av skogsindikatorerna och fastställandet av målnivåer i artikel 12 i förordningen ska fyllas.

Forststyrelsen producerar och sammanställer det kunskapsunderlag som den nationella planen förutsätter om statligt förvaltade områden i ekonomiskt bruk, för att det ska vara möjligt att planera och inleda naturvårdsåtgärder utan dröjsmål.

Omfattningen, aktualiteten och precisionen i uppgifterna om observationsplatser för arter enligt habitatdirektivet förbättras genom riktade artinventeringar i syfte att tillgodose informationsbehoven både vid genomförandet av restaureringsplanen och i samhället i övrigt. Dessutom förbättras den öppna tillgången till samt delningen och nyttjandet av uppgifter om observationsplatser som förvaltas av olika aktörer via Finlands Artdatabascentral. När det gäller informationen om fåglar förbättras tillgången till material som förvaltas av olika aktörer, och kunskapsluckor fylls med hjälp av kartläggningar. En utredning görs där den nuvarande övervakningen av arter enligt habitatdirektivet och fågeldirektivet granskas. Det fastställs också vilka åtgärder som krävs för inventering och övervakning av arterna och deras livsmiljöer i enlighet med förordningen.

Tillräcklig totalfinansiering fastställs för Velmu-programmet för att säkerställa att de inventeringsuppgifter om marina livsmiljötyper som är centrala med tanke på förordningen om restaurering är tillgängliga och aktuella. För att åtgärda brister i övervakningen av tillståndet hos marina livsmiljötyper inleds ett beredningsprojekt där man planerar övervakning av de marina livsmiljötyperna till stöd för genomförandet av restaureringsplanen. Övervakningen av marina livsmiljötyper och de nya övervakningsmetoderna testas, och samtidigt bedöms möjligheterna att ta dem i bruk i större utsträckning.

I samband med genomförandet av restaureringsplanen genomförs riktade inventerings- och övervakningsprojekt samt tillhörande metodutvecklingsprojekt för livsmiljötyper där det finns särskilda kunskapsluckor eller informationsbehov. Dessa livsmiljötyper och de eventuella projekt för inventering, övervakning och metodutveckling som de förutsätter definieras som en del av genomförandet av restaureringsplanen. De redan identifierade behoven omfattar särskilt att inventera dammar och små sjöar, våtmarker samt lundar, fylla kunskapsluckor om vissa vårdbiotoper samt utveckla metoder för inventering och övervakning av vårdbiotoper.

Åtgärd 43. Nationellt övervakningsnätverk för restaureringsåtgärder

Det säkerställs att Finland kan övervaka utvecklingen av den areal som restaureras på riksnivå och dess tillstånd samt bedöma hur restaureringsåtgärderna fungerar. För att genomföra detta fortsätter befintliga

övervakningsnätverk sin verksamhet och ett projekt inleds för att planera och inrätta ett nationellt övervakningsnätverk för restaureringsåtgärder. I projektet utreds och bereds genomförandet av övervakningen av restaureringsåtgärdernas utfall samt övervakningen av restaureringsåtgärdernas ekologiska verkningsfullhet på avgränsade restaureringsobjekt. Utifrån projektets resultat inrättas ett nationellt övervakningsnätverk för restaureringsåtgärder för de terrestra, limniska och marina livsmiljötyper samt livsmiljöer för arter som förordningen förutsätter före utgången av 2028.

Åtgärd 44. Åtgärder som övergripande stöd för inventering och övervakning

I syfte att utveckla fjärranalysmetoder och främja införandet av dem utreds förutsättningarna och flaskhalsarna för införandet. Metoder utvecklas för livsmiljöerna med mest potential. För att fylla kunskapsluckor och övervaka livsmiljötyperna krävs det att metoder för fjärranalys av livsmiljötyperna utvecklas. För att utveckla och främja införandet av metoder för fjärranalys utreds förutsättningarna för införandet och befintliga flaskhalsar, samtidigt som metoder utvecklas för de mest lovande naturtyperna. Införandet av metoder för övervakning av livsmiljötyper stärks, och styrningen och samordningen av fjärranalys och andra nya metoder säkerställs. De utvecklingsbehov som är centrala med tanke på restaureringsplanen identifieras för att utveckla informationshanteringen. Vid behov utvecklas informationshanteringen med hänsyn till befintliga lösningar.

Åtgärd 45. Utveckla VESTY-systemet för genomförande och rapportering av artikel 9.

Databasen för vattenbyggnadsarbeten VESTY utvecklas till ett verktyg för att ta fram rapportering om genomförandet av artikel 9 under 2032 och för att allmänt övervaka hinder i strömmande vattendrag. Som en del av utvecklingsarbetet görs en utredning av vilka uppgifter om de strömmande vattendragens och deras organismsamhällens särdrag som Finland saknar och som behövs för att kommissionens anvisning Free-flowing rivers ska kunna tillämpas fullt ut på vattendragen i Finland.

Åtgärd 46. Åtgärder för att utveckla och övervaka indikatorer med anknytning till tillståndet i jordbruksmiljöer och hos pollinatörer

Skyddet av ortolansparven och dess populationsutveckling övervakas och övervakningens kontinuitet säkerställs.

Övervakningen av pollinatörer utvecklas och dess kontinuitet säkerställs i enlighet med kommissionens delegerade förordning (EU) 2025/2188 om en metod för att övervaka mångfalden av pollinatörer och populationer av pollinatörer i EU. Övervakning i enlighet med rättsakten genomförs för att bedöma hur verkningsfulla restaureringsåtgärderna är. I utvecklingen av övervakningen beaktas eventuella utvecklingsbehov för indexet för gräsmarksfjärilar och säkerställs att det samlas in övervakningsdata om alla arter i indexet.

Kontinuiteten i Luomus nationella fågeltaxering tryggas så att övervakningsuppgifterna om jordbruksfåglar kan användas för behoven i restaureringsplanen och inom CAP-politiken.

5 Kostnader för åtgärder, nödvändiga anslag och åtgärder för att utvidga finansieringsbasen

De totala kostnaderna för genomförandet av restaureringsplanen under perioden 2026–2050 har uppskattats till sammanlagt cirka 1,2 miljarder euro per år. Kostnaderna för staten beräknas på basis av den nuvarande nivån uppgå till cirka 900 miljoner euro per år. Den nuvarande anslagsnivån för åtgärderna i restaureringsplanen är cirka 648 miljoner euro per år. För närvarande täcks cirka 300 miljoner euro av kostnaderna per år av statsbudgeten. EU-finansieringen har uppgått till cirka 140 miljoner euro, varav 131 miljoner euro har varit CAP-finansiering. De kostnader för privata aktörer och kommunala aktörer som följer av skyldigheterna i planerna för vatten- och havsförvaltning har uppgått till cirka 208 miljoner euro per år av den totala summan.

I framtiden är avsikten att täcka en större del av finansieringen än tidigare med EU-finansiering och privata medel. För närvarande är det dock svårt att bedöma EU-finansieringens möjliga omfattning eftersom den kommande EU-finansieringsperioden ännu inte är fastställd.

För perioden 2026–2031 har de totala kostnaderna uppskattats uppgå till cirka en miljard euro per år. Det uppskattade finansieringsunderskottet jämfört med den nuvarande finansieringen (648 miljoner euro) för att genomföra restaureringsplanen uppgår till cirka 400 miljoner euro per år. Avsikten är att täcka underskottet med olika finansieringskällor.

I tabell 3 nedan beskrivs kostnaderna och anslagsbehoven för de åtgärder som presenteras i denna plan för perioden 2026–2031. Summan av de årliga kostnaderna för åtgärderna i tabell 3 är mindre än en miljard euro per år, eftersom alla behov ännu inte har specificerats som åtgärder i detta skede, utan de preciseras i takt med att arbetet framskrider.

I tabell 4 uppskattas de årliga totala kostnaderna fram till 2050. Kostnadskalkylerna fram till 2050 är grova uppskattningar och de preciseras i takt med att arbetet framskrider och när planen uppdateras 2031 och 2041. Dessutom fastställs målnivåerna för indikatorerna i artiklarna 8, 11 och 12 först 2031, och därför kan kostnaderna för dessa åtgärder uppskattas först i ett senare skede.

Kostnaderna täcks av statsbudgeten och med EU-finansiering samt i fråga om vatten- och havsförvaltningen redan i nuläget med finansiering från kommunerna och den privata sektorn i enlighet med skyldigheterna. På grund av de stora underskotten i de offentliga finanserna kan det inte antas att anslagsbehoven för åtgärderna i restaureringsplanen helt och hållet täcks av statsbudgeten. Därför har åtgärder för att bredda finansieringsbasen samlats i avsnitt 5.1. Dessutom beaktas att beslut om finansieringen av de åtgärder som sammanställts i den nationella restaureringsplanen fattas separat inom ramen för de ordinarie budgetprocesserna.

Det är också nödvändigt att föra fram de betydande anslagsbehoven för att uppnå målen i förordningen om restaurering till Europeiska kommissionen, så att de kan beaktas i förhandlingarna om nästa EU-finansieringsperiod.

De direkta och indirekta kostnadseffekterna av de åtgärder som vidtas på statlig mark samt de alternativa kostnaderna jämfört med kostnaderna för att vidta åtgärderna på privat mark kräver en separat utredning.

Tabell 3. De totala kostnaderna för de åtgärder som presenteras i kapitel 4 under perioden 2026–2031 samt det eventuella behovet av ytterligare anslag i statsbudgeten.

Åtgärd	Totala kostnader för staten	Ytterligare behov jämfört med ramen	Anmärkningar/Andra möjliga finansieringskällor (antingen identifierade eller eftersträövade)
Åtgärd 1. Utvidga och effektivisera livsmiljöprogrammet Helmi	471 mn €	277 mn €	Inkluderar även resurserna för det frivilliga skyddet av myrarna som ingår i programmet Helmi fram till 2030 samt de uppskattade kostnaderna för Forststyrelsen Skogsbruk Ab.
Åtgärd 2. Programmet METSO	582 mn €	402 mn €	
Åtgärd 3. Helhetsplan för förbättring av myrarnas tillstånd	0		som tjänsteuppdrag
Åtgärd 4. Förbättra tillståndet hos livsmiljötypen fjäll	0		som en del av verkställigheten av renskötsellagen samt som tjänsteuppdrag
Åtgärd 5. Vårda arter och vidta åtgärder för att restaurera deras livsmiljöer	0		preciseras när helhetsplanen är klar
Åtgärd 6. Öka bete med tamdjur	200 mn €	200 mn €	Kontinuerlig skötsel av vårdbiotoper (CAP)
Åtgärd 7. Vidta informationsstyrningsåtgärder för att förbättra livsmiljötypernas tillstånd	240 000	240 000	
Åtgärd 8. Utveckla och genomföra anpassade skogshanteringsmetoder för livsmiljötyperna enligt direktivet	1 mn €	1 mn €	
Åtgärd 9. Vidta åtgärder i fråga om främmande arter	12 mn €	12 mn €	
Åtgärd 10. Fortsatt användning för nationellt försvar av områden reserverade för militär användning	0	0	
Åtgärd 11. Effektivisera genomförandet av planerna för vatten- och havsförvaltning	2,1 md €	690 mn €	1,2 md privat finansiering (aktörernas skyldigheter)
Åtgärd 12. Utvidga och effektivisera programmet för förbättring av vattendragens och havets tillstånd (Ahti)	240 mn €	180 mn €	
Åtgärd 13. Genomföra avrinningsområdesinriktad planering	4 mn €	4 mn €	
Åtgärd 14. Utredda tillvägagångssätten för restaurering av sammanhängande markområden på statlig och privat mark	0	0	Ingår i åtgärd 13.

Åtgärdshelhet 15–18. Åtgärder för konkret förgröning av urbana miljöer	0 mn €	0 mn €	Kostnaderna preciseras senare när målnivåerna för urbana grönytor och urban trädkrontäckning specificeras
Åtgärdshelhet 19–22. Åtgärder som skapar förutsättningar för förgröning av urbana miljöer	1,68 mn €	1,68 mn €	Kostnaderna preciseras senare när målnivåerna för urbana grönytor och urban trädkrontäckning specificeras
Åtgärdshelhet 23. Åtgärder för att avlägsna hinder i vattendrag och restaurera svämplan (artikel 9)	12 mn €	0	
Åtgärdshelhet 24–26. Jordbruksmiljöer och populationer av pollinatörer	1,83 md €	879 mn €	
Åtgärd 27. Utveckla skogs- och naturvården och fastställa riktlinjer för skogspolitiken	0	0	Kostnaderna preciseras senare när målnivåerna för skogsindikatorerna specificeras
Åtgärd 28. Uppdatera rekommendationerna för skogs- och naturvård (även artikel 4)	0,6 mn €	0,6 mn €	
Åtgärd 29. Utveckla skogsägarnas och skogsfackmännens kompetens (även artikel 4)	11,25 mn €	11,25 mn €	
Åtgärd 30. Utveckla naturdata och informationssystem om skogar (även artikel 4)	11 mn €	11 mn €	
Åtgärd 31. FoU-projekt och studier om skogsindikatorer och livsmiljötyper enligt direktivet	7,5 mn €	7,5 mn €	
Åtgärd 32. Färdplan för att främja odlingen av mer sällsynta trädarter	4,2 mn €	4,2 mn €	
Åtgärd 33–40. Översyn av lagstiftningsbehov	1,8 mn €	1,8 mn €	
Åtgärd 41. Fullgöra övervakningsskyldigheter och fylla kunskapsluckor inom skyddade områden	6,8 mn €	6,8 mn €	
Åtgärd 42. Fullgöra övervakningsskyldigheter och fylla kunskapsluckor utanför skyddade områden	22,3 mn €	14,2 mn €	
Åtgärd 43. Nationellt övervakningsnätverk för restaureringsåtgärder	15 mn €	12,5 mn €	
Åtgärd 44. Åtgärder som övergripande stöd för inventering och övervakning	3,6 mn €	2,8 mn €	
Åtgärd 45. Utveckla VESTY-systemet för genomförande och rapportering av artikel 9	0,26 mn €	0,26 mn €	
Åtgärd 46. Åtgärder för att utveckla och övervaka indikatorer med anknytning till	7,7 mn €	7,7 mn €	

tillståndet i jordbruksmiljöer och hos pollinatörer			
Åtgärd X. Övervaka urbana grönytor och urban trädkröntäckning	0,075 mn €	0,075 mn €	
Åtgärd 47. Ekologisk kompensation och marknaden för naturvärden	0,6 mn €	0,6 mn €	huvudsakligen som tjänsteuppdrag
Åtgärd 48. Fokusera EU-finansiering på genomförandet av förordningen	0	0	som tjänsteuppdrag
Åtgärd 49. Identifiera och omfördela stöd som är skadliga för den biologiska mångfalden	0	0	som tjänsteuppdrag
Åtgärd 50. Utveckla stöd- och finansieringsmetoder för att trygga livsmiljötyper och livsmiljöer för arterna	0	0	som tjänsteuppdrag
Totalt	5,5 md €	2,7 md €	

Tabell 4. En uppskattning av de årliga totala kostnaderna för restaureringsplanen för Finland fram till 2050 och eventuella finansieringskällor.

	Totala kostnader €/år	Kostnader för staten €/år	Kostnader för den privata sektorn €/år	EU-finansiering som använts hittills €/år	Andra möjliga finansieringskällor (antingen identifierade eller eftersträvade)
Övergripande åtgärder					
Uppföljning och rapportering	5 694 000	5 694 000			
Forskning, inbegripet för att fylla kunskapsluckor	2 058 000	2 058 000			
Övriga t.ex. lagstiftningsprojekt	72 000	72 000			
Åtgärder per typ av ekosystem					
Ekosystem i våtmarker (kust och inland)	50 540 000	50 540 000			
Ängsekosystem	62 948 000	47 948 000		15 000 000	CAP-finansiering för kontinuerlig skötsel av vårdbiotoper
Ekosystem i vattendrag, sjöar, alluviala och strandnära livsmiljöer	731 080 000	523 080 000	208 000 000		Skyldigheter för aktörer enligt VFP/HFP
Skogsekosystem	82 222 000	82 222 000			Behovet preciseras när indikatorvärdena för skogsnaturen har fastställts
Ekosystem på stäpper, hedar och buskmarker	24 000	24 000			
Ekosystem på mark med klippor, dyner och sparsam vegetation	2 084 000	2 084 000			

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Ekosystem på åkermark	259 973 600	143 973 600		116 000 000	CAP-finansiering
Urbana ekosystem	67 200	67 200			Behovet preciseras när indikatorvärdena för urbana grönytor har fastställts
Marina ekosystem	48 786 000	48 786 000			
Övriga ekosystem	0	0			
Andra åtgärder som inte rör specifika ekosystem					
Övrigt	10 800	10 800			
TOTALT	1 245 559 600	906 559 600	208 000 000	131 000 000	

5.1 Åtgärder som stöder breddandet av finansieringsbasen

För närvarande är helheten av stöd- och finansieringsmetoder otillräcklig för att trygga livsmiljötyperna och livsmiljöerna för arter samt för att uppnå målen i förordningen om restaurering. Det behövs en systematisk helhetsplan för att öka den finansiering som hänför sig till genomförandet av förordningen om restaurering och för att bredda finansieringsbasen. Metoder för detta är bland annat att utnyttja EU:s finansieringsmekanismer, bredda den privata finansieringsbasen, integrera ekologisk kompensation samt avveckla stöd som är skadliga för den biologiska mångfalden.

Åtgärd 47. Ekologisk kompensation och marknaden för naturvärden

Med hjälp av frivillig ekologisk kompensation gottgörs den skada som mänsklig verksamhet orsakar den biologiska mångfalden genom att den biologiska mångfalden stärks i motsvarande grad på annat håll. Naturvårdslagen uppdateras så att myndighetsverifierade hektar med naturvärden kan användas också till annat än kompensation för direkt naturskada, det vill säga till så kallade naturgärningar.

För att främja den frivilliga marknaden för naturvärden tas en nationell färdplan fram under 2026 i samarbete mellan förvaltningen och berörda intressentgrupper. I färdplanen identifieras olika aktörers roller, målbilden på kort och medellång sikt samt åtgärder för den nationella marknaden för naturvärden. Marknaden för naturvärden inbegriper förutom heltäckande skydd även restaurering och naturvård. Potentialen för handel med naturvärden och koldioxid för att förbättra tillståndet hos livsmiljötyper utreds. Marknaden för naturvärden kan också tillämpas på bland annat restaurering av småvatten samt frivillig återvätning av åkermark. När det gäller naturvård kan marknadsmodeller utvecklas exempelvis för att bevara och öka mängden död ved samt för att öka andelen skogar med olikåldrig struktur i ekonomiskogar.

Enligt utredningen Ennallistamisen rahoituksen buustaus, som behandlar finansieringen av restaurering, är storleken på finansieringen av frivilligt naturarbete inom den privata sektorn cirka 10–40 miljoner euro per år. Marknaden för naturvärden erbjuder ett nytt sätt att kanalisera privat finansiering för att främja mångfalden. Enligt Tapio Oy:s utredning uppskattas marknaden för naturvärden utan tvingande lagstiftning uppgå till cirka 1–7 miljoner euro per år, medan marknadsvolymen genom bindande lagstiftning om ekologisk kompensation skulle kunna nå upp till 200 miljoner euro per år.

Åtgärd 48. Fokusera EU-finansiering på genomförandet av förordningen

En ökning av EU-finansieringen för genomförandet av förordningen om restaurering eftersträvas genom att i stor utsträckning utnyttja de möjligheter som olika finansieringsmekanismer ger, även under den nya budgetramperioden 2028–2034. De synergier som finns mellan genomförandet av förordningen om restaurering och målen i olika finansieringsmekanismer och politiska sektorer ska identifieras och finansieringen ska om möjligt styras i synnerhet till åtgärder och projekt som bidrar till genomförandet av förordningen om restaurering.

Det är viktigt att främja genomförandet av förordningen om restaurering inom alla organisationer som delar på EU-finansieringen, och behovet av finansiering för genomförandet av förordningen om restaurering ska beaktas i de dokument som styr inriktningen av EU-finansieringen.

Satsningar görs på ansökningar om konkurrensutsatt EU-finansiering, såsom LIFE-projekt, genom att kapaciteten att ta fram högkvalitativa ansökningar stärks och den nationella medfinansieringen för projekten tryggas.

Åtgärd 49. Identifiera och omfördela stöd som är skadliga för den biologiska mångfalden

De viktigaste stöden som är skadliga för den biologiska mångfalden identifieras i Finland före 2027. Ett stöd eller en stödighet i taget bedöms utifrån de sammantagna konsekvenserna för att avgöra om de behöver omfördelas eller avvecklas på ett kostnadseffektivt sätt senast 2030.

Åtgärd 50. Utveckla stöd- och finansieringsmetoder

Finansierings- och stödmodeller utvecklas för att öka incitamenten för vård och skydd av värdefulla objekt. En helhetsplan utarbetas för att utveckla metoder för statligt stöd och statsunderstöd på ett sektorsövergripande samt fenomen- och resultatbaserat sätt så att den offentliga finansieringen och allokeringen av stöden är så verkningsfulla som möjligt och tydliga för den stödsökande. Samtidigt utreds verksamhetsmodeller för en effektiv sammanslagning av offentlig och privat finansiering i gemensamma projekt. En helhetsplan för statliga stödåtgärder riktade till naturvård och restaurering möjliggör även en effektivisering av det myndighetsarbete som dessa kräver. Som nya metoder utvecklas resultatbaserade lösningar och utreds skatteincitament, till exempel att belöna naturvårdsåtgärder med skatteavdrag. För att finansiera restaureringsåtgärderna utreds också inrättandet av en fond som finansieras av skadevällare för att effektivisera de fiskeriekonomiska restaureringarna av vattendragen och främja ekologisk kompensation vid fiskeriekonomiska restaureringar.

Som ett möjligt styrmedel för att minska avskogning och därigenom säkerställa bevarandet av livsmiljöer har prissättning av markanvändningsförändringar identifierats. För att kunna bedöma mekanismens lämplighet i restaureringsplanens kontext behöver förståelsen för prissättning av markanvändningsförändringar stärkas.

6 Genomförande och flexibel tillämpning av icke-försämringsskyldigheten

Enligt artiklarna 4.11 och 5.9 i förordningen om restaurering ska medlemsstaterna vidta åtgärder som syftar till att säkerställa att de restaurerade livsmiljötyperna uppvisar en kontinuerlig förbättring i tillståndet till dess att gott tillstånd uppnås och en kontinuerlig förbättring av kvaliteten hos livsmiljöerna för arter till dess att tillräckligt god kvalitet uppnås. Medlemsstaterna ska också vidta åtgärder som syftar till att säkerställa att områdena i vilka gott tillstånd har uppnåtts och i vilka tillräcklig kvalitet hos livsmiljöerna för arterna har uppnåtts inte försämras avsevärt. Dessutom ska medlemsstaterna i enlighet med artiklarna 4.12 och 5.10 i förordningen sträva efter att införa åtgärder som syftar till att se till att förekomster av livsmiljöer som är i gott tillstånd utan restaureringsåtgärder inte försämras väsentligt och inte heller sådana förekomster som är nödvändiga för att uppnå de allmänna målen i artiklarna 4 och 5.

Enligt artiklarna 4.14–15 och 5.11–12 i förordningen om restaurering tillämpas icke-försämringsskyldigheten inte på försämring som orsakas av

- a) force majeure, såsom naturkatastrofer, omedelbara klimatförändringar eller åtgärder eller försummelser från tredjeländer,

- b) inom ett område som ingår i Natura 2000-nätverket, ett projekt eller en plan som har beviljats tillstånd i enlighet med artikel 6.4 i habitatdirektivet, det vill säga i Finland med stöd av 39 § i naturvårdslagen, eller
- c) utanför Natura 2000-nätverket, en plan eller ett projekt av allt överskuggande allmänintresse, för vilket mindre skadliga alternativa lösningar saknas.

Enligt artikel 6 ska planering, uppförande och drift av anläggningar för produktion av energi från förnybara energikällor, deras anslutning till nätet, det tillhörande nätet i sig och lagringstillgångar antas vara av allt överskuggande allmänintresse. Medlemsstaterna får undanta sådana projekt från kravet på att inte ha mindre skadliga alternativa lösningar, förutsatt att en strategisk miljöbedömning har genomförts i enlighet med villkoren i SMB-direktivet 2001/42/EG eller att de har varit föremål för en miljökonsekvensbedömning i enlighet med MKB-direktivet 2011/92/EU.

Finland har den 30 januari 2025 meddelat kommissionen sin avsikt att utnyttja den flexibla tillämpning av icke-försämringsskyldigheten som förordningen möjliggör i enlighet med artikel 4.13. Flexibel tillämpning innebär att om alternativ saknas kan betydande försämring tillåtas, om den olägenhet som orsakas ersätts med förbättringar på andra håll i Finland i samma livsmiljötyp eller livsmiljö för en art.

Åtgärder för att säkerställa en kontinuerlig förbättring av restaurerade områden

I fråga om restaureringsåtgärder som finansieras eller genomförs av staten är det förutom skyldigheten enligt förordningen också med tanke på den ekologiska effekten och statsfinanserna motiverat att säkerställa att områdenas tillstånd inte försämras senare och att nyttan av åtgärderna bevaras på lång sikt.

Den kontinuerliga förbättringen av restaurerade områden i enlighet med artiklarna 4.11 och 5.9 i förordningen om restaurering säkerställs genom att det i beslutet om statligt stöd eller statsunderstöd tas in ett villkor enligt vilket de eftersträlvade effekterna av restaureringsåtgärderna inte får försämras. En anteckning om stödet och det villkor som hänför sig till det ska göras i ett ändamålsenligt register för att den nya ägaren vid ägarbyten ska få kännedom om stödet och det villkor som hänför sig till det.

Icke-försämring av livsmiljötyper i gott tillstånd och arters förekomstplatser som restaurerats till gott tillstånd

Tillståndet hos livsmiljötyper och restaurerade livsmiljöer för arter som är i gott tillstånd tryggas genom att en allmän bestämmelse om beslutsfattande och myndighetsförfaranden som rör användningen av miljön införs i naturvårdslagen. Enligt den ska den försämring som ett projekt eller en plan orsakar bedömas som en del av tillståndsbedömningen eller i samband med beslutet om godkännande eller fastställande av planen.

Betydande försämring kan tillåtas om icke-försämring kan uppnås genom ekologisk kompensation i enlighet med artikel 4.13 i förordningen om restaurering. Genom bestämmelsen kan även kravet på kontinuerlig förbättring av restaurerade områden delvis säkerställas.

Skyddet av livsmiljötyper med liten areal i gott tillstånd säkerställs genom bestämmelserna om skydd av naturtyper i naturvårdslagen, vattenlagen och skogslagen. Dessa bestämmelsers tillräcklighet med avseende på icke-försämringsskyldigheten bedöms, och vid behov kompletteras lagstiftningen med livsmiljötyper med liten areal och sällsynta livsmiljötyper. Skyddsnivån för sådana livsmiljötyper kan också hotas av verksamhet som inte förutsätter myndighetstillstånd eller en plan som godkänts av myndigheterna. Skyddet av naturtyper i naturvårdslagen och vattenlagen tillämpas såväl på projekt och verksamhet som kräver tillstånd eller plan som på sådana som inte gör det. Undantag från skyddet enligt dessa lagar kan beviljas om icke-försämring kan uppnås genom ekologisk kompensation i enlighet med artikel 4.13 i förordningen om restaurering.

Enligt artikel 4.14 c och 4.15 c samt artikel 5.11 c och 5.12 c i förordningen om restaurering gäller icke-försämringsskyldigheten inte projekt eller planer av allt överskuggande allmänintresse, för vilka alternativa lösningar saknas. I dessa bestämmelser införs en ändamålsenlig hänvisning till tillstånds- och planeringslagstiftningen för att förutsättningarna enligt artiklarna ska bedömas på det sätt som förordningen förutsätter i beslutsfattandet om miljön. Enligt förordningen är det inte nödvändigt att till dessa undantag foga en skyldighet att kompensera för den försämring som orsakas.

Projekt och planer som uteslutande hänför sig till försvaret definieras i lagstiftningen som projekt eller planer av allt överskuggande allmänintresse och i fråga om dem föreskrivs det att det inte är nödvändigt att bedöma mindre skadliga alternativa lösningar. Dessa projekt och planer åläggs dock att vidta möjliga tekniska och ekonomiska åtgärder för att mildra effekterna på livsmiljötyperna. Projekt och planer som uteslutande anknyter till försvaret kan vara bland annat övningar, projekt och planer i anslutning till Försvarsmaktens och Gränsbevakningsväsendets militära försvar, för Försvarsmaktens fastställda samarbetspartner och för försvarsindustrin behövliga funktioner som gäller försvaret samt till internationellt försvarssamarbete, såsom medlemskapet i Nato, och andra internationella förpliktelser eller avtal som gäller försvaret och som är bindande för Finland.

Genomförandet av en flexibel tillämpning av icke-försämringsskyldigheten enligt artikel 4.13 i förordningen om restaurering stöds genom att lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning uppdateras så att den bättre motsvarar MKB-direktivet, på så sätt att möjligheten till ekologisk kompensation utreds som en del av de metoder för att lindra miljökonsekvenserna som utreds i MKB-förfarandet.

Beredning av en regeringsproposition om icke-försämringsskyldigheten

Det lagstiftningsmässiga fullgörandet av icke-försämringsskyldigheten har beretts som tjänsteuppdrag i en lagstiftningsarbetsgrupp bestående av tjänsteinnehavare vid miljöministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, justitieministeriet, arbets- och näringsministeriet och finansministeriet i samarbete med de arbetsgrupper som utarbetar den nationella restaureringsplanen. Lagstiftningsarbetsgruppens mandatperiod är den 16 juni 2025–31 augusti 2027. Lagstiftningsarbetsgruppen har till uppgift att identifiera de lagstiftningsbehov som föranleds av förordningen om restaurering samt att bereda en regeringsproposition om fullgörandet av icke-försämringsskyldigheten och en flexibel tillämpning av den enligt förordningen om restaurering. Den av arbetsgruppen beredda regeringspropositionen beräknas bli klar hösten 2026.

Andra än lagstiftningsmässiga metoder för att fullgöra icke-försämringsskyldigheten

Icke-försämringsskyldigheten fullgörs också med andra styrmedel. Icke-försämringen av de områden som avses i artiklarna 4.12 och 5.10 i förordningen om restaurering och som inte är i gott skick främjas i första hand med frivilliga metoder. Sådana andra styrmedel är till exempel informationsstyrning och rekommendationer, ekonomiska incitament och stöd, frivillig ekologisk kompensation, åtaganden för aktörer på marknadsvillkor och verksamhetsprinciper.

7 Beredningsprocessen för den nationella restaureringsplanen

För beredningen av restaureringsplanen inleddes ett projekt för perioden 11 november 2024–31 augusti 2026. Projektet har en styrgrupp, en projektgrupp och fem temaarbetsgrupper som är indelade enligt artiklarna i förordningen om restaurering. Styrgruppens uppgift är att behandla de viktigaste riktlinjerna och

övervaka framstegen i arbetet samt säkerställa restaureringsplanens politiska relevans och koherens. Miljöministeriets kanslichef Juhani Damski är ordförande och jord- och skogsbruksministeriets kanslichef Pekka Pesonen är vice ordförande för styrgruppen. Statssekreterarna för alla regeringspartier är medlemmar i styrgruppen. I styrgruppen ingår dessutom representanter för miljöministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, försvarsministeriet, arbets- och näringsministeriet och finansministeriet samt för kommunikationen. Projektgruppens ordförande miljörådet Päivi Gummerus-Rautiainen (MM) samt vice ordförande forstrådet Heikki Granholm (till den 15 januari 2026) och naturresursrådet Mikko Peltonen (från den 16 januari 2026) är generalsekreterare för styrgruppen. Styrgruppen sammanträdde 19 gånger.

Till projektgruppen hör ordförandena för temagrupperna med vice ordförandena för temagrupperna som ersättare. I gruppen ingår också sakkunniga från miljöministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, arbets- och näringsministeriet, finansministeriet och Ålands landskapsregering. Projektgruppen hade till uppgift att utifrån temagruppernas arbete sammanställa ett förslag till en nationell restaureringsplan. Projektgruppen styrde utarbetandet av utredningarna och samordnar temagruppernas arbete och de berörda parternas delaktighet samt projektkommunikationen. Projektgruppen sammanträdde över 30 gånger.

Temagrupperna bildades enligt ämnesområdena i artiklarna i förordningen om restaurering: temagrupp 1 behandlade terrestra och limniska livsmiljötyper, livsmiljöer för arter samt strömmande vattendrag och svämplan (artikel 4 och 9), temagrupp 2 förbättring av den marina naturens tillstånd (artikel 5), temagrupp 3 urbana miljöer (artikel 8), temagrupp 4 jordbruksmiljöer och populationer av pollinatörer (artikel 10 och 11) och temagrupp 5 skogsnatur (artikel 12). I temagrupperna 1 och 2 kom ordföranden från miljöministeriet och vice ordföranden från jord- och skogsbruksministeriet. Temagrupp 3 leddes av miljöministeriet. I temagrupperna 4 och 5 kom ordföranden från jord- och skogsbruksministeriet och vice ordföranden från miljöministeriet. Temagrupperna hade till uppgift att inom sitt ansvarsområde utarbeta ett förslag till restaureringsplan. Temagrupperna hade sammanlagt cirka hundra medlemmar från ministerierna och den underlydande förvaltningen.

På grund av ämnets omfattning inrättade temagrupp 1 mindre grupper för grupper av livsmiljötyper, arter samt hinder i vattendrag, som har arbetat vid sidan av temagruppen. I dessa grupper ingick cirka 80 personer. Temagrupp 1 sammanträdde över 40 gånger. Temagrupperna 2–5 har, beroende på grupp, haft 9–19 möten.

I samband med beredningen av restaureringsplanen har man handlat i enlighet med självstyrelselagen för Åland (18 § 10 mom. och 59 b §). Åland gör upp en egen restaureringsplan, och beslut om denna fattas av Ålands landskapsregering. Ålands åtgärder fogas till den restaureringsplan som Finland lämnar till kommissionen. Representanter för landskapet Åland har deltagit i för dem relevanta arbetsgrupper och projektgrupper som berett restaureringsplanen.

8 Hörande och remissbehandling

Under projektets gång hördes många intressentgrupper. Under beredningen ordnades sammanlagt cirka 30 evenemang med närmare 6 000 deltagare. Det ordnades tre stycken webinarier som var öppna för alla. Terrestra och limniska livsmiljötyper behandlades vid tre landskapsevenemang samt i en workshop på distans med temat strömmande vattendrag i november 2025. Temagruppen för urban miljö ordnade sex webbevenemang där man bland annat behandlade avgränsningen av urbana ekosystemområden samt eventuella åtgärder för att öka de urbana grönytorna och den urbana trädkröntäckningen. Beredningen av restaureringsplanen för urbana miljöer presenterades också vid ett flertal evenemang för intressentgrupper.

Temagruppen för den marina naturen ordnade ett webinarium hösten 2025 och presenterade beredningen av restaureringsplanen vid flera evenemang för intressentgrupper. Det ordnades sju evenemang med anknytning till jordbruksmiljöer och populationer av pollinatörer: ett evenemang för intressentgrupper, ett webinarium, deltagande i lantbruksutställningen Okra samt turnén Framtidens torvmarker som besökte fyra orter. Skogsnaturen behandlades vid fyra tillfällen: en diskussion om skogsstrategin i april 2025, ett webinarium riktat till skogsägare och aktörer inom skogsbranschen i juni 2025, en workshop på distans i november 2025, där skogsnaturen i restaureringsplanen granskades och ett evenemang som ordnades våren 2026.

Finlands Naturpanel, Klimatpanelen, Hållbarhetspanelen och Vetenskapspanelen för skogsbioekonomi beredde tillsammans sina centrala budskap till stöd för beredningen av restaureringsplanen.

Miljöministeriet ordnade 2025 en medborgarpanel i syfte att samla in medborgarnas synpunkter på hur naturens tillstånd kan förbättras och förmedla synpunkterna vidare till beslutsfattarna. I medborgarpanelen deltog 44 finländare från olika delar av landet som valts ut genom slumpmässigt urval och kvotering. Medborgarpanelen bidrog med medborgarnas syn på hur EU:s förordning om restaurering av naturen kan genomföras på ett godtagbart och rättvist sätt i Finland. Medborgarpanelens uttalande behandlades i de arbetsgrupper som beredde restaureringsplanen.

Förhandlingar om innehållet i restaureringsplanen fördes med Sametinget i enlighet med 9 § i sametingslagen den 11 maj 2026. Före det presenterades ärendet för Sametinget den 24 februari 2026.

9 Restaureringsplanens konsekvenser

9.1 Miljökonsekvenser (sammanfattning av SMB-bedömningen)

9.2 Ekonomiska konsekvenser

Finlands miljöcentral utreder kostnaderna och fördelarna med restaureringen. Utredningen kommer att komplettera helhetsbilden av genomförandet av planen och restaureringens samhälleliga och ekonomiska fördelar, särskilt med tanke på ekosystemtjänsterna, riskhanteringen och kostnadseffektiviteten. Utredningen stöder inriktningen av åtgärder och identifieringen av lösningar med många fördelar.

Naturresursinstitutets utvärdering (<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-419-156-2>, på finska) av återvätningsåtgärder på torvmark fokuserar på de ekonomiska, sociala och miljömässiga konsekvenserna av återvätningsåtgärder på torvåkrar samt på förutsättningarna att genomföra dem. Bedömningen bygger på olika arealdefinitioner och möjligheter till flexibilitet som har en betydande inverkan på såväl närings- som miljökonsekvenserna. Konsekvenserna drabbar sannolikt nötkreatursgårdarna och områden med koncentration av torvåkrar, men deras storlek kan påverkas genom optimering av den nuvarande användningen av åkrar. Effekterna av återvätning på näringsbelastningen varierar så att belastningen på kort sikt kan öka, men på lång sikt också minska, även om ytterligare material behövs och kompromisser kan behöva göras mellan klimat- och vattendragskonsekvenser. Beroende på scenariot kan utsläppsminskningarna uppgå till 0,08–0,96 Mt koldioxidekvivalenter per år, och även om de

regionalekonomiska konsekvenserna på landskapsnivå är relativt begränsade kan en mer detaljerad analys på ekonomisk regionnivå behövas för att bättre förstå hur konsekvenserna fördelas. Eftersom gällande lagstiftning inte tillåter tvångsinlösen för att genomföra restaureringsåtgärder, måste åtgärderna grundas på frivillighet och samarbete mellan markägarna, vilket gör utveckling och stärkande av frivilliga verksamhetsmodeller centralt.

Naturresursinstitutets landsbygdskonsekvensbedömning av restaurering av naturen (<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-419-158-6>, på finska, sammanfattning på svenska) visar att effekterna av EU:s förordning om restaurering på ett mångsidigt sätt sträcker sig till landsbygdens ekonomi, företagsverksamhet, boende och miljö. Konsekvenserna kan vara både positiva och negativa: å ena sidan kan naturvården och trivseln öka, å andra sidan kan markens värde minska och produktionen begränsas. Landsbygdskonsekvensbedömningen baserades på litteratur, landsbygdskunskap samt synpunkter som samlats in vid lokala och nationella workshoppar, som visar att allmänheten i huvudsak förhåller sig positivt till förbättrandet av naturens tillstånd, men mer reserverat till genomförandet. Konsekvenserna för företagen, den lokala ekonomin och regionens livskraft varierar från region till region och beror till exempel på ersättningsnivån. Skillnaderna kan vara betydande, i synnerhet om samma aktör utsätts för flera restriktiva åtgärder, varvid rättvisa ersättningar och de lokala fördelarnas synlighet framhävs. Restaureringen kan samtidigt möjliggöra förändringar i markanvändningen och förnyelse av affärsverksamheten samt skapa nytt företagande och sysselsättning till exempel inom naturtjänster och entreprenader, men detta förutsätter kompetensutveckling, innovationer samt ett flexibelt och samarbetsbaserat förhållningssätt. Lokalt deltagande är centralt för att åtgärderna ska vara godtagbara, och restaureringen bör genomföras på ett övergripande och regionalt sätt så att de riksomfattande målen förenas med genomförandet på lokal nivå, vilket också gör det möjligt att förnya landsbygden ekonomiskt och funktionellt.

Naturresursinstitutet bedömer hur genomförandet av EU:s förordning om restaurering påverkar avverkningsmöjligheterna samt värdeökningen och sysselsättningen inom skogssektorn, och vilken hävstångseffekten är i övriga delar av Finlands samhällsekonomi (<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-419-177-7>, på finska). Vid bedömningen beaktades åtgärder för de skogbevuxna livsmiljötyperna med den största arealen (artikel 4) samt åtgärder som hänför sig till utvecklingen av de strukturella drag som är viktiga för mångfalden i skogarna (artikel 12). Bedömningen omfattade inte kostnaderna för att vidta restaureringsåtgärder, utan granskade i stället kostnader som uppstår till följd av minskad avverkning och minskad produktion inom skogsindustrin. Vid granskningen av de sammantagna konsekvenserna ska också kostnaderna för genomförandet samt nyttan av restaureringen beaktas. Enligt bedömningen är effekterna av restaureringen i hög grad beroende av åtgärdernas omfattning och vilken utsträckning de möjliggör utökat skydd eller även nyttjande av skogarna i ekonomibruk. I scenariot med den mest omfattande restaureringen är avverkningsmöjligheterna för stamved under hela granskningsperioden mindre än den genomsnittliga avverkningsnivån under de senaste åren. Ju större areal man eftersträvar för restaurering av västlig taiga, desto mer betydande bli konsekvenserna för avverkningsmöjligheterna. Dessutom påverkar marknadsutvecklingen storleken på de ekonomiska konsekvenserna.

9.3 Konsekvenser för myndigheterna

Genomförandet av restaureringsplanen påverkar statsrådets verksamhet på bred front, men i synnerhet verksamheten vid miljöministeriet och jord- och skogsbruksministeriet samt organisationerna inom deras förvaltningsområden och relationerna mellan organisationerna. Genomförandet av planen bedöms

effektivisera och öka samarbetet både mellan organisationerna och inom dem mellan olika enheter. Samordning av informationssystemen, till exempel via gränssnitt, underlättar informationsöverföringen mellan myndigheterna och underlättar samordningen av målen. Ökat samarbete är också centralt för restaureringsplanens acceptabilitet. Nätverkande mellan aktörer, tydlig kommunikation och aktivt samarbete kan i bästa fall utvidgas också till annat myndighetsarbete som rör naturresurser.

Genomförandet av restaureringsplanen förutsätter att resurserna inom miljöministeriets och jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområden tryggas på lång sikt. Tryggandet av statens personalresurser och en måttlig ökning av dem är av central betydelse, eftersom tillräcklig och kunnig personal säkerställer att medborgarnas rättsskydd tillgodoses och förbättrar kostnadseffektiviteten när åtgärderna och kompetensen kan riktas till de områden de har störst genomslag. Utmaningarna i anslutning till myndighetsresursernas tillräcklighet ökar osäkerheten när det gäller att uppnå målen för mångfalden och kan begränsa utvecklingen av samarbetet mellan olika aktörer.

Genomförandet av restaureringsplanen kan i vissa fall också öka de kommunala myndigheternas arbetsbörda och kostnader.

9.4 Övriga samhällseliga konsekvenser

Genomförandet av restaureringsplanen ger betydande och omfattande samhällsfördelar som sträcker sig längre än miljökonsekvenserna till att påverka människors välbefinnande, ekonomin och samhällets funktionsförmåga. Kärnan i EU:s förordning om restaurering är att förbättra naturens tillstånd och stärka den biologiska mångfalden, vilket har både instrumentella och egenvärdesbaserade grunder: en livskraftig och mångfaldig natur är värdefull i sig. Restaurering förbättrar ekosystemens funktionsförmåga och återställer de fördelar de ger, såsom rent vatten, översvämningsskydd och anpassning till klimatförändringar. I synnerhet åtgärder som genomförs i avrinningsområden, såsom restaurering av myrar och minskning av näringsbelastningen, kan förbättra vattenkvaliteten i sjöar och småvatten, vilket har stor betydelse för fritidsboende och användningen av sjöar vid fritidshus för rekreation. Restaurering av strömmande vattendrag och avlägsnande av vandringshinder förbättrar vandringsfiskbeståndens tillstånd och stärker samtidigt fritidsfisket och den lokala ekonomin. I ett vidare perspektiv stärker investeringarna i restaurering samhällets resiliens och är på lång sikt kostnadseffektiva i förhållande till de förluster som orsakas av förlusten av biologisk mångfald och klimatriskerna.

Viktiga fördelar är också att människors hälsa, välbefinnande och möjligheter till fritidssysselsättningar förbättras. Enligt en översikt från Institutet för hälsa och välfärd främjar ökad förekomst av urbana träd och en omfattande urban trädkröntäckning den psykiska och fysiska hälsan samt minskar kostnaderna för hälso- och sjukvården. Restaurering av landsbygdsområden och skogar stöder traditionella näringar och hobbyer som stöder sig på naturen. Exempelvis restaurering av fågelvatten och våtmarker samt flera viltbuskage och mer varierad skogsnatur förbättrar livsvillkoren för viltarter och stärker förutsättningarna för jakt samt dess kulturella och sociala betydelse. Sammantaget kan restaureringen samtidigt främja den biologiska mångfalden, människors hälsa och den regionala livskraften, då fördelarna syns och känns lokalt.

I stadsmiljöer ger en ökning av de urbana grönyrtorna och den urbana trädkröntäckningen betydande välfärdsfördelar för invånarna då de främjar fysisk hälsa, mental hälsa och jämlik naturkontakt samt förbättrar luftkvaliteten och bullerbekämpningen. Samtidigt stärker städernas förgröning anpassningen till klimatförändringarna genom att kyla ned det lokala klimatet, skydda mot hetta och öka grönstrukturens

konnektivitet. Dessutom stärker grönare och mer trivsamma stadsmiljöer städernas attraktivitet och fastighetsvärden.

Genomförandet av förordningen om restaurering är också förenat med identifierade utmaningar, i synnerhet om åtgärderna upplevs som förpliktande eller avskilda från lokala förhållanden. Utan tillräckliga incitament, ersättningar och flexibilitet kan restaureringen orsaka ekonomiska förluster eller osäkerhet för markägare och näringar samt försämra dess acceptabilitet. Dessutom kan den administrativa belastningen och den ojämna regionala allokeringen av konsekvenserna fördröja genomförandet, vilket understryker vikten av omsorgsfull inriktning och ett rättvist genomförande.

Enligt landsbygdskonsekvensbedömningen förhåller man sig på landsbygden i huvudsak positivt till restaurering av naturen, men man är mer reserverad när det gäller genomförandet. Effekterna på landsbygdens livskraft, företagsverksamhet och lokala ekonomi varierar mellan olika regioner och beror särskilt på hur ersättnings- och incitamentssystemen fungerar. För acceptansen är det avgörande att skador ersätts rättvist och att fördelarna blir synliga lokalt. Samtidigt kan restaurering möjliggöra nya näringsmöjligheter och samarbete, om genomförandet är flexibelt och inkluderande.

Acceptansen stöds av ett tillvägagångssätt som bygger på markägarnas frivillighet och av att det regionala samarbetet och kommunikationen har lyckats förankra restaureringsplanen. Tydlig och öppen kommunikation samt fungerande samordning stärker aktörernas engagemang och planens genomslagskraft.

10 Övervakning och rapportering av restaureringsplanen till Europeiska kommissionen

Enligt artikel 21 i förordningen om restaurering ska medlemsstaterna rapportera till kommissionen om genomförandet av den nationella restaureringsplanen vart tredje och sjätte år.

Finland ska lämna in den första rapporten om restaureringsplanen till kommissionen på elektronisk väg senast den 30 juni 2028 och därefter vart tredje år. Rapporteringen vart tredje år ska innehålla de uppgifter som anges i artikel 21.1 i förordningen.

Finland ska lämna in en elektronisk rapport till kommissionen om förordningens ikraftträdande och tidsperioden fram till 2030 senast den 30 juni 2031 och därefter vart sjätte år. Rapporteringen vart sjätte år ska innehålla de uppgifter som anges i artikel 21.2 i förordningen.

11 Uppdatering av restaureringsplanen

Medlemsstaterna ska se över och uppdatera sina nationella restaureringsplaner senast den 30 juni 2032 och därefter senast den 30 juni 2042. Därefter ska medlemsstaterna se över och uppdatera sin nationella restaureringsplan minst en gång vart tionde år.

När planen uppdateras ska medlemsstaten beakta läget och framstegen i genomförandet av planen, bästa tillgängliga vetenskapliga information samt tillgänglig kunskap om förändringar i miljöförhållandena eller förväntade förändringar till följd av klimatförändringarna. I uppdateringen av planen ska eventuella kunskapsluckor fyllas.

Om det vid övervakningen av restaureringsplanens genomförande framgår att åtgärderna i den nationella restaureringsplanen är otillräckliga för att uppnå de restaureringsmål som anges i artiklarna 4-13 i förordningen och för att fullgöra skyldigheterna, ska den nationella restaureringsplanen ses över och kompletteras vid behov.

12 Godkännande av restaureringsplanen samt ändringssökande

Statsrådet fattar beslut om att lämna in ett utkast till den nationella restaureringsplanen till Europeiska kommissionen. Statsrådets beslut att lämna in ett utkast till restaureringsplan till kommissionen är till sin karaktär beredning på det sätt som avses i 6 § 2 mom. i lagen om rättegång i förvaltningsärenden, och därför föreskrivs ingen rätt att söka ändring i beslutet.

Enligt artikel 17.1 i förordningen om restaurering av natur har kommissionen rätt att inom sex månader från mottagandet av förslaget lämna eventuella synpunkter på utkastet till medlemsstaten, och medlemsstaten ska enligt artikel 17.5 i den förordningen ta hänsyn till kommissionens eventuella synpunkter i sin slutliga nationella restaureringsplan. Den nationella restaureringsplanen ska färdigställas, offentliggöras och lämnas in till kommissionen inom sex månader från mottagandet av kommissionens synpunkter.

Statsrådet godkänner den slutliga nationella restaureringsplanen efter att behövliga ändringar och kompletteringar har gjorts i den. Statsrådets beslut gäller den rätt att söka ändring som föreskrivs i 134 § i naturvårdslagen.